"Europa se constituie întrucît ceea ce este astăzi comun tuturor europenilor cîştigă importanţă faţă de ceea ce îi desparte. Europa este mai degrabă o unitate de stil. Un stil care determină oameni şi popoare".

HERMANN VON KEYSERLING

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL XI
Nr. 11/131
Noiembrie
2001
16 pag. - 6000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAŢIONAL-CREŞTINĂ

PENTRU UN NATIONALISM EUROPEAN

A susţine astăzi identitatea naţională în afara contextului unificării europene – sau, mai rău, în detrimentul ei – nu-i doar o formă de cecitate, ci pură sinucidere. Afirmarea naţională nu mai poate fi concepută fără o autentică fraternitate europeană. Secolele XIX şi XX au consacrat forme de naţionalism dominate cel mai adesea de ideea luptei între diversele naţiuni europene pentru supremaţie continentală. Raportîndu-se la această tradiţie a naţionalismului modern, sinteză între exaltările iluminist-romantice şi realismul cinic al lui Machiavelli, un Franco (atît de nedrept alăturat uneori lui Hitler sau Mussolini) putea vorbi de "ipocrizia seculară a europeanului", cel ce admiră extaziat capodoperele culturale ale unei ţări vecine, dar este dispus oricînd să se alieze cu o altă ţară europeană pentru a o submina pe prima. Ar fi timpul să ne despărţim definitiv de acest tip anacronic de naţionalism, pe cît de "eroic", pe atît de limitat, care, în numele unei autentice fidelităţi faţă de propria naţiune, stă gata să le arunce în flăcări pe celelalte. Nu poţi incendia o casă sperînd ca numai camera ta să rămînă neatinsă.

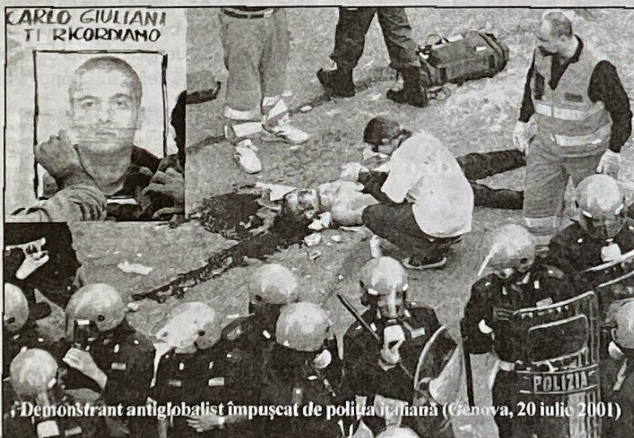
Or, Europa este tot mai mult nu doar matricea istorică a destinului nostru, ci şi casa noastră comună în perspectiva unui nou mileniu. În ea se regăsesc popoarele şi culturile de sorginte indo-europeană ale bătrînului continent, altoite pe cultura grecească, pe civilizaţia romană şi, mai apoi, pe monoteismul iudeo-creştin. Prin această unitate de tradiţie şi stil putem depăşi diviziunile politico-economice şi fracturile istorice intervenite pe parcurs.

Secolul în care am intrat este cel al procesului prin care aceleaşi naţiuni europene, ce în epoca modernităţii tumultoase şi-au cheltuit energiile în războaie fratricide, fac acum eforturi conjugate să consolideze Europa ca pe o putere mondială de tip nou, alternativă tiraniei uniformizatoare a "modelului american". Ideea juristului şi geopoliticianului Carl Schmitt – Europa ca un *Großeraum* –, susţinută cîndva şi de generalul Charles de Gaulle sau de cancelarul Konrad Adenauer, devine treptat o realitate tot mai articulată. *Naţiunea noastră* este prin extensie *întreaga Europă*, pentru că fiecare dintre naţiunile noastre, cu fireştile note de specificitate, constituie parte organică a ei, împărtăşind pînă la capăt destinul european. Sistemul nostru de referinţă nu este doar tradiţia noastră etno-culturală izolată, ci şi străvechea *unitate în diversitate* a spiritualităţii europene, împlinită ulterior în marea sinteză creştină. Ne redescoperim ereditatea culturală prin raportarea la un numitor comun bio-cultural de vîrstă milenară. Nu putem fi, în mod rodnic, decît naţionalişti europeni, urmărind binele naţiunilor noastre prin salvgardarea *tuturor* naţiunilor europene.

Noua arhitectură europeană constituie o provocare pentru naţionalism şi, într-un anume sens, un nou imbold: dimensiunea *supranaţională* (Europa) şi cea *infranaţională* (regiunile din interiorul unor state-naţiuni sau state naţionale) trebuie privite ca o şansă pentru revitalizarea constructivă a cadrului *naţional* de apartenenţă, care ne defineşte, dar ne şi obligă. Participarea la dimensiunea supranaţională europeană nu implică dez-naţionalizarea, ci, dimpotrivă, oportunitatea pentru entităţile identitare ale continentului să se conserve fără complexe în contextul provocator al globalizării (sinonimă, în mare măsură, cu "americanizarea"). Uniunea Europeană, pilotată de naţiunile europene cele mai performante din punct de vedere civilizaţional, este departe de a fi molohul anti-naţional din retorica demagogică a naţional-comunismului. De la fondurile structurale pentru zonele defavorizate ale ţărilor mai sărace, pînă la apărarea cu cerbicie, dar şi cu bani, a drepturilor culturilor europene de a se exprima şi de a se conserva, integrarea europeană contribuie la consolidarea participativă a identităţilor naţionale. Mizînd pe salvgardarea etno-diversităţii din interiorul ei, o Europă *Unită a Naţiunilor* poate constitui cel mai coerent şi mai realist răspuns dat "americanizării" abuzive şi nivelatoare.

Unificarea europenilor porneşte de la ideea unei sinergii a naţiunilor. Acestea, la rîndul lor, ar putea redescoperi că sunt constituite dintr-o împletire organică de specificităţi regionale. Ca şi dimensiunea supranaţională, nivelul regional nu contravine unităţii naţionale, ci o îmbogăţeşte şi o stabilizează, ferind-o de monotonie şi suficienţă. Respectul sincer manifestat de autorităţile unui stat naţional (debarasate de obsesia centralismului uniformizator) faţă de sub-identităţile culturale regionale (tradiţii istorico-geografice şi etno-folclorice locale) este garantul necesar al fidelităţii acestor sub-componente faţă de ideea unităţii naţionale şi cea mai bună cale de a preîntîmpina separatismul sau enclavizarea. Fără *Heimat* nu există un autentic *Vaterland*, spun germanii. Fără ataşamentul faţă de "micro-patria" satului, a comunei, a judeţului, a regiunii, nu există fidelitate autentică faţă de marea familie naţională, aşa cum fără ataşamentul faţă de aceasta din urmă nu există fidelitate autentică faţă de marea familie europeană. Statul naţional dovedeşte vitalitate atunci cînd reuneşte o simfonie de apartenenţe locale care, ulterior, se regăsesc liber şi voluntar în ideea de naţiune integrală.

Formula de viitor pentru un stat naţional puternic şi funcţional? Să fie deschis *în interior* spre propriile lui comunităţi locale, iar *în exterior* spre marea comunitate europeană.

Demonstrant antiglobalist împuşcat de poliţia italiană (Genova, 20 iulie 2001)

Bogdan George RĂDULESCU
Grupul Noua Dreaptă

Jurnal din Țara meduzelor

"...Iată de ce se înşeală cei care încearcă să placă. Şi, pentru a plăcea, se fac maleabili şi ductili. Şi răspund dorinţelor înainte ca ele să fie exprimate. Şi trădează orice, ca să fie aşa cum li se cere. Ce pot să fac cu aceste meduze care nu au nici oase, nici formă? [...] Chiar şi femeile se plictisesc de cel care le iubeşte şi, pentru a-şi dovedi dragostea, acceptă să devină ecou şi oglindă..."

Această caracterizare făcută de Antoine de Saint-Exupéry prin gura înţeleptului său erou din romanul-eseu *Citadela* se potriveşte de minune politicienilor români postdecembrişti, care (uitând să fie, sau mai degrabă nefiind niciodată ei înşişi) se străduiesc "să devină ecou şi oglindă" pentru a plăcea mai marilor lumii şi pentru a le câştiga acestora bunăvoinţa.

Integrarea în structurile UE şi mai ales în cele ale NATO a devenit, pentru nevertebraţii noştri oameni politici, o adevărată obsesie, o problemă de viaţă şi de moarte, pentru care "se fac maleabili şi ductili" până la a sacrifica inutil interesele ţării pe care pretind a o servi. Desigur, în contextul politic actual, apartenenţa la NATO ar conferi României o oarecare siguranţă şi comoditate, punând-o la adăpost de o seamă de pericole, deocamdată doar virtuale. Dar ca pentru această ipotetică şi aproximativă siguranţă să nesocoteşti interese naţionale majore, să faci iresponsabile "sacrificii istorice" şi, mai ales, să te comporţi nedemn, supralicitând şi "răspunzând dorinţelor înainte ca ele să fie exprimate", aceasta nu este doar umilitor şi neproductiv, ci de-a dreptul dezgustător. Un asemenea comportament nu convinge pe nimeni; şi, mai ales nu-i convinge pe cei puternici, care-şi urmăresc cu cinism interesele. În materie de politică externă, pentru a deveni interesant, trebuie să ştii să te faci, atunci când este nevoie, şi incomod. Începi să exişti şi să contezi numai în clipa în care te-ai ridicat din genunchi în picioare. Numai aşa te vor băga în seamă şi prietenii, şi duşmanii, numai aşa vei fi luat în serios.

Este clar că diriguitorii NATO nu au, cel puţin pentru moment, interes ca România să devină membru al acestui organism. Nu au interes sau nu le permit niscaiva angajamente făcute anterior. S-a uitat prea repede că prăbuşirea "lagărului socialist" şi destrămarea Uniunii Sovietice au fost precedate de conferinţa de la Malta. Şi Malta nu numai că rimează cu Yalta, dar şi aici, ca şi la Yalta, s-au făcut unele aranjamente privind soarta lumii şi, în special, a ţărilor din estul şi centrul Europei. Este de presupus că, acceptând, de voie, de nevoie, revizuirea acordurilor oficiale sau secrete de la Yalta, Rusia nu numai a dat, ci a şi primit ceva. Ca la toate conferinţele de asemenea anvergură (Malta punea doar capăt celui mai îndelungat război: războiul rece) se va fi semnat şi aici vreun "protocol secret" prin care, printre altele, se vor fi stabilit şi anumite sfere de influenţă. Ţinând seamă de toate acestea, motivele invocate pentru a justifica neacceptarea României în Pactul Nord Atlantic ar putea fi, pur şi simplu, pretexte. Căci atunci când interesele i-au dictat (avea imperioasă nevoie să-şi asigure flancul sudic), NATO a acceptat bunăoară aderarea Turciei şi Greciei fără ca acestea să îndeplinească performanţele economice şi militare care sunt acum pretinse României şi altor ţări candidate...

Dar iată că politicienii români postdecembrişti, şi cei de stânga, şi cei pretinşi de dreapta, nu au învăţat mai nimic (şi nici nu s-au străduit să înveţe) din lecţiile istoriei. Obsedaţi până la orbire de "integrarea euroatlantică", ei au sacrificat (de fapt: au trădat) interese majore ale ţării. Este suficient să amintim, în acest sens, semnarea iresponsabilă a ruşinosului tratat cu Ucraina. Atunci, în iunie 1997, în preajma deschiderii Conferinţei de la Madrid, guvernanţii de la Bucureşti, pentru a impresiona naiv şi patetic, au semnat acest dezastruos tratat prin care renunţă fără scrupule la drepturile României asupra teritoriilor româneşti anexate prin forţă de fosta URSS pe baza tratatului Ribbentrop-Molotov (care fusese declarat nul de toate ţările, inclusiv de URSS, încă din decembrie 1989!). Reamintim că chiar şi Parlamentul României adoptase în unanimitate, în noiembrie 1991, o declaraţie prin care cerea parlamentelor şi guvernelor tuturor statelor, care vor recunoaşte independenţa Ucrainei, să declare expres că această recunoaştere nu se extinde şi asupra teritoriilor româneşti anexate cu forţa de fosta URSS (respectiv Bucovina de Nord, ţinutul Herţei, ţinutul Hotin, precum şi judeţele din sudul Basarabiei). Şi cu toate acestea, în 1997, guvernul României, în care majoritatea românilor îşi puseseră atâtea speranţe la alegerile din 1996, a "legalizat", pentru o himeră (accederea în NATO), rapturile teritoriale din 1940!

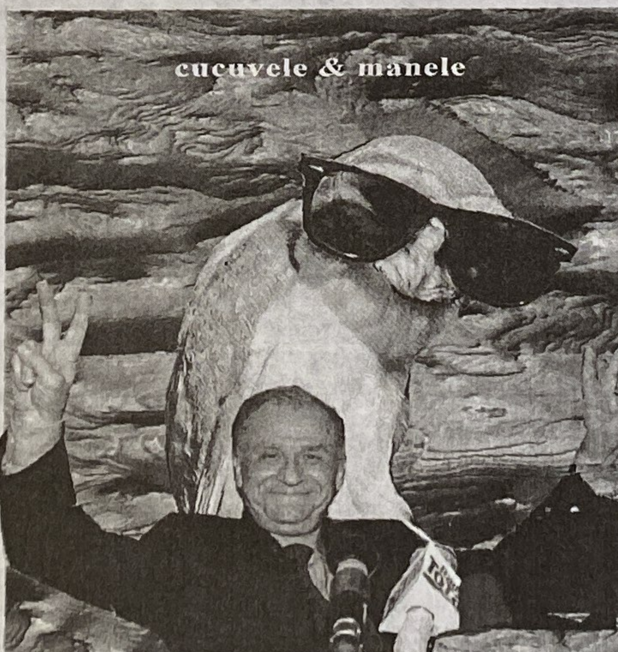
La fel de iresponsabil şi de slugarnic s-au comportat guvernanţii României şi cu ocazia intervenţiei armate a NATO în Serbia. Şi atunci ei au supralicitat, şi "răspunzând dorinţelor înainte ca ele să fie exprimate", au pus spaţiul aerian al ţării la dispoziţia alianţei care tocmai ne respinsese, iar dacă, Doamne fereşte, s-ar fi ajuns la o confruntare terestră, ar fi fost dispuşi să-i furnizeze, la cerere, chiar şi carne de tun, trădând o lungă tradiţie istorică de bună vecinătate cu sârbii şi o lungă tradiţie morală de solidaritate ortodoxă. Şi iată că astăzi se dovedeşte că albanezii (şi euro-musulmanii din zonă) sunt mult mai răi decât sârbii...

Acelaşi comportament acefal şi lipsit de demnitate l-au adoptat politicienii români şi cu ocazia dezlănţuirii de către NATO şi SUA a războiului antiterorist. Desigur, pentru SUA (şi pentru Alianţa Nord Atlantică în general) acest război este legitim şi chiar obligatoriu, pentru că această racilă a contemporaneităţii, care este terorismul, trebuie eradicată. Însă implicarea disproporţionată a României în acest conflict, fără să fie membră a NATO şi fără să reprezinte vreo miză în economia situaţiei, se înscrie undeva între penibil şi stupid. România avea destule alte posibilităţi prin care să-şi manifeste solidaritatea cu SUA: compasiunea, condamnarea vehementă a terorismului, o neutralitate binevoitoare şi, eventual, acordarea unor culoare de trecere prin spaţiul aerian românesc. Însă Ministerul Apărării Naţionale, supralicitând, a pus la dispoziţia NATO, pe lângă spaţiul aerian, şi întreg spaţiul terestru şi maritim al ţării, precum şi două baze aeriene: Giarmata, de lângă Timişoara, şi Mihail Kogălniceanu, de lângă Constanţa. De asemenea, a declarat că, dacă i se va cere, va contribui şi cu alte resurse (inclusiv umane). Şi toate aceste exhibiţii inutile şi păguboase sunt făcute de guvernanţii noştri doar pentru a-şi demonstra "fidelitatea" şi ataşamentul faţă de o alianţă militară care, cel puţin pentru moment, refuză să ne bage în seamă, profitând însă cu cinic amuzament de slugărnicia noastră greţos-înduioşătoare, de handicapaţi ai istoriei şi diplomaţiei contemporane.

Desigur, până la urmă, România va fi, probabil, primită într-o mare Alianţă, însă e aproape sigur că aceea nu va mai fi actualul NATO, ci cu totul altceva, pentru că, aşa cum a fost concepută iniţial, această structură militară este evident că nu mai corespunde noilor realităţi mondiale. Creată în 1948 ca alianţă defensivă împotriva Golemului Sovietic (care, după cel de al doilea război mondial, devenise un pretendent tot mai primejdios la supremaţia mondială), NATO şi-a îndeplinit misiunea istorică şi, o dată cu destrămarea imperiului sovietic, a rămas fără obiect. Pentru a-şi justifica totuşi existenţa, ea s-a transformat în jandarmul lumii sub tutelă americană, încercând să se substituie tot mai ineficientei Organizaţii a Naţiunilor Unite.

În condiţiile în care lumea a intrat, se pare, într-o nouă eră, pe care nu mai ştiu cine a numit-o sugestiv "era conflictelor asimetrice". Occidentul euro-american va trebui să-şi reconsidere atât alianţele, cât şi adversarii. Iar în noul sistem de alianţe, care se prefigurează deja, va intra cu siguranţă şi Rusia (de ce ţi-e frică nu scapi!), care mă tem că ne va (im)pune să stăm cuminţi la locul nostru, ca unii care n-am reuşit oricum să trezim interesul nimănui, ci doar un fel de lehamite obosită ...

Demostene ANDRONESCU

ISLAMUL
ÎNTRE ADEVĂR ŞI PREJUDECATĂ

Oricât ar încerca George W. Bush, preşedintele Statelor Unite, să convingă opinia publică mondială că războiul pe care America, sprijinită de aliaţii săi din NATO, l-a dezlănţuit ca răspuns la tragicele evenimente din 11 septembrie, nu este îndreptat împotriva Islamului (aşadar nu este o "cruciadă", un război religios, aşa cum a avut nesăbuinţa să se exprime iniţial), ci un război împotriva "terorismului", argumentele invocate în sprijinul acestei afirmaţii nu au consistenţă, iar faptele le contrazic. "Terorismul" este un concept abstract şi general, în timp ce războiul dezlănţuit de America are obiective concrete, precis definite. Ele se cheamă şeicul arab Osama ben Laden, un adept fanatic al Islamului, gruparea Al-Qaeda, o organizaţie fundamentalistă islamică, şi regimul clericilor talibani din Afganistan condus de Mollahul Omar, un regim de cea mai pură esenţă islamică, al cărui ţel este respectarea riguroasă a legii islamice – Sharia, *prin revenirea la spiritul mişcării puritane de resurecţie religioasă, morală şi culturală iniţiată de reformatorul Muhammad Ibn Abd Wahhab la sfârşitul secolului al XVIII-lea. Or, a ignora caracterul "islamic" al "ţintelor" bombardamentelor americane nu este numai o crasă ipocrizie, dar şi o gravă eroare politică.*

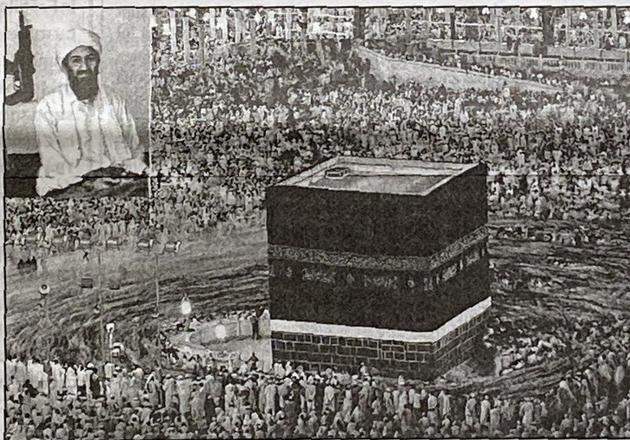
De fapt, America s-a angajat într-un război cu lumea Islamului. Un război al cărui deznodământ este greu de anticipat, chiar dacă unele guverne care conduc state din umma *(comunitatea islamică) sunt dependente de Occident prin intermediul preţului în dolari al barilului de petrol. Dincolo însă de aceste dependenţe conjuncturale, cei care au dezlănţuit actualul conflict armat par să uite că în lume trăiesc aproape un miliard şi jumătate de musulmani, care constituie o comunitate spirituală ce transcede graniţelor convenţionale dintre statele cu populaţie musulmană (state apărute pe mapamond în urma prăbuşirii politice a unităţii Islamului, prăbuşire la care Occidentul din perioada colonialismului a avut o contribuţie decisivă). De asemenea, se uită că fondul concepţiei despre lume a Islamului este riguros maniheist. Omenirea se împarte, fără să existe zone intermediare, în "cei buni"* – Dar al-Islam *(Casa Islamului), care îi cuprinde în exclusivitate pe musulmani, şi "cei răi"* – Dar al-Harb *(Casa războiului), lumea neislamică. Cu privire la consecinţele care decurg din această imagine a lumii,* Sharia *– legea islamică – statuează reguli precise despre relaţiile pe care musulmanii le pot avea cu necredincioşii. Când musulmanii sunt slabi, incapabili să poarte* jihadul *(războiul sfânt), menit să aducă întreaga omenire sub steagul Profetului, le este îngăduit să încheie pace* – hudna – *cu necredincioşii, dar aceasta numai pentru perioade de timp limitate. Altfel, regula care trebuie să guverneze aceste relaţii este* jihadul.

Un aspect esenţial în conflictul, uneori exploziv, alteori mocnit, între lumea islamică şi adversarii ei, îl constituie motivaţia celor care, de-a lungul timpurilor, au încercat să stăvilească expansiunea Islamului. Când, în 1096, sute de mii de cruciaţi au pornit spre Ţara Sfântă, unii pe jos, pe măgari sau în căruţe, alţii, în armuri strălucitoare, călare pe cai splendid înşeuaţi, urmând chemarea rostită de papa Urban al II-lea, făcută la Conciliul de la Clermont, au avut o motivaţie interioară puternică. Luptau pentru eliberarea Sfântului Mormânt de sub stăpânirea păgânilor şi pe flamurile pe care le purtau în bătălii strălucea Sfânta Cruce.

Astăzi, Occidentul a pornit din nou un război împotriva Islamului. De data aceasta combatanţii din tabăra apuseană sunt mai bine dotaţi tehnic decât au fost la timpul lor cruciaţii, dar mult mai slab echipaţi cu o motivaţie convingătoare, care să justifice atât războiul în sine, cât mai ales "pierderile colaterale" de vieţi omeneşti care îi sunt fatal asociate. În faţa acestei situaţii, suntem îndrituiţi să ne punem întrebarea: Ce este înscris pe steagurile cu care formidabila "armada" americană s-a năpustit asupra Afganistanului? Poate "ochi pentru ochi, dinte pentru dinte", incitaţia la răzbunare din Legea veche, pe care Mântuitorul o vestejeşte prin Predica de pe munte? Sau poate hexagrama însoţită de Marele Sigiliu al S.U.A., pe care sunt înscrise cuvintele Novus ordo seclorum *("Noua ordine mondială")?*

Şi cum evenimentele în curs de desfăşurare pot avea consecinţe nefaste pentru întreaga omenire, considerentele sumar schiţate asupra lumii islamice pot fi privite ca un preambul la o analiză sistematică asupra uneia dintre taberele din acest conflict, mai puţin cunoscută – Islamul. (Cealaltă tabără, Occidentul, respectiv democraţia, ne este bine cunoscută, datorită atât aşezării noastre geografice, cât mai ales dorinţei, exprimate cum nu se poate mai explicit de actuala conducere politică a ţării, de a fi alături de NATO în toate acţiunile întreprinse de acest organism.) Este ceea ce ne-am propus să facem într-un serial dedicat acestui subiect, considerând că Islamul este o parte componentă a istoriei universale, care nu poate fi trecută cu vederea, şi, înainte de orice, este unul dintre capitolele majore ale culturii omenirii, chiar dacă propaganda actuală încearcă să-l reducă la o formă de primitivitate agresivă.

Amicus NATO, sed magis amica veritas.

1. Situaţia religioasă în Arabia preislamică

Islamul este o creaţie a geniului poporului arab. Arabii fac parte din marea familie a popoarelor semite. Conform textului biblic, ei sunt descendenţii lui Ismael, fiul lui Avraam şi al sclavei Agar, dar, spre deosebire de evrei, arabii din perioada preislamică practicau o religie rudimentară. Înainte de Mahomed, religia triburilor de beduini era un amestec de totemism, fetişism şi idolatrie, pigmentat cu reminiscenţe confuze din vechea religie babiloniană şi din cea a evreilor. Pe lângă Allah, care de fapt juca un rol secundar în universul zeităţilor arabe, fiecare îşi avea idolii săi. De asemenea, arabii adorau anumite obiecte pe care le considerau sfinte. Unul dintre cele mai importante obiecte ale adorării, care se bucura de un respect deosebit în aproape toate seminţiile arabe, era piatra neagră (probabil de origine meteorică) *Caaba*, edificiul cubic din Mecca, în jurul căruia, în secolul VIII, a fost construită marea moschee. Legenda spune că piatra i-a fost adusă lui Avraam de îngerii din rai când acesta a rezidit Caaba, edificiu clădit iniţial de Adam, după un prototip ceresc. La început piatra a fost albă, dar ea s-a înnegrit în urma săruturilor oamenilor păcătoşi care se prosternau în faţa ei cu prilejul pelerinajelor. Caaba îndeplinea pentru arabi funcţia de Pantheon al zeităţilor triburilor de beduini, ale căror simboluri erau aşezate în acest templu alături de Avraam şi Ismael, strămoşii legendari ai arabilor. Şi tot în incinta templului din Mecca se găseşte izvorul cu apă tămăduitoare Zemzem, despre care legenda islamică spune că a fost făcut să ţâşnească de către Jehova, pentru ca sclava Agar şi fiul ei Ismael, întemeietorul neamului arab, izgoniţi de Avraam la cererea soţiei sale Sarah, să nu moară de sete în deşert.

Pe lângă zeii tribali, arabii credeau în existenţa a nenumărate duhuri (*gjinni*), bune sau rele, care interveneau frecvent în viaţa oamenilor. În general, însă, în perioada imediat anterioară intervenţiei lui Mahomed, predominau practicile fetişiste. Un contemporan al Profetului se exprima astfel despre comportamentul religios al beduinilor: "Unde vedeau o piatră, se închinau la ea, iar dacă aceasta lipsea, mulgeau o cămilă peste o grămadă de nisip şi se închinau la aceasta".

Singurul element edificator în domeniul religios îl constituia adorarea pietrei negre din Caaba. În legătură cu acest cult, legenda spune despre Casai, unul dintre membrii tribului coreişiţilor, o ramură a tribului Kinâna, că a răpit piatra sfântă de la paznicii ei de odinioară şi i-a determinat pe membrii tribului său să se aşeze cu preţiosul odor de cult la Mecca. Păzirea Caabei, precum şi privilegiul de a-i aproviziona cu apă şi hrană pe pelerinii care veneau să se închine la sanctuar, a rămas de atunci în familia lui Casai, cu drept de moştenire. Din această familie îşi vor câştiga glorie două ramuri: ramura Abd Şem şi ramura Haşim, din care descinde Profetul.

Cum existenţa triburilor arabe fusese întotdeauna un necruţător *bellum omnium contra omnes*, viaţa lor se desfăşura sub semnul unei permanente insecurităţi. Ca un corectiv la această stare, din timpuri străvechi, arabii au instituit un răstimp de pace sfântă. Timp de patru luni pe an trebuia respectată întreruperea tuturor ostilităţilor, celelalte opt luni ale anului fiind luni în care luptele puteau fi purtate fără îngrădire. Din cele patru luni de pace, primele trei erau fixate una după alta, a unsprezecea, a douăsprezecea şi prima a anului următor; cea de a patra lună de pace cădea în mijlocul anului.

Cele trei luni consecutive de pace erau destinate activităţii religioase; cea de a patra, schimburilor comerciale. În lunile închinate cultului, pe lângă cinstirea sanctuarelor locale, proprii fiecărui trib, se efectuau pelerinaje la Mecca, unde soseau credincioşi din toate părţile Peninsulei. Acest obicei a conferit oraşului un rol preponderent în lumea arabă, dar adevărata cauză a atracţiei exercitată de Mecca a constituit-o superioritatea culturală a locuitorilor acestui oraş, a membrilor tribului coreişiţilor, în raport de celelalte triburi arabe.

În general, locuitorii oraşelor, şi îndeosebi cei din Mecca, prin natura profesiunii lor de negustori, au intrat în contact cu populaţiile din alte ţări, cu concepţiile religioase ale locuitorilor lor, cu obiceiurile şi cultura lor. În felul acesta s-a creat un climat favorabil sintezelor de idei şi concepţii, îndeosebi religioase, în perioada de cristalizare a premizelor din care a rezultat Islamul. Negustorii meccani nu erau despărţiţi decât de 50 de mile de graniţa cu Yemenul şi, adeseori, călătoreau în nord, în îndepărtatele oraşe ale Siriei. În aceste locuri, ei au avut prilejul să stabilească contacte cu comunităţile iudaice, cu aşezările de creştini, cu religia perşilor, dar mai ales au avut posibilitatea să compare politeismul lor idolatric cu monoteismul iudaic şi creştin, sau cu dualismul persan.

2. Mahomed

Dintre toţi întemeietorii de religii, Mahomed este singurul a cărui existenţă istorică este unanim recunoscută. Născut în anul 570 d. Chr. la Mecca, el a aparţinut tribului

(continuare în pag. 4)

Gabriel CONSTANTINESCU

coreişiţilor, şi anume uneia din ramurile care în decursul timpului îşi pierduse din importanţă, ramura descendentă din Haşim. Rămas orfan la vârsta fragedă, este crescut de unchiul său Abu Talib. În adolescenţă intră în serviciul de mărfuri spre Siria, cu caravanele, fiind angajat de bogata văduvă Chadidja cu care, deşi mult mai în vârstă decât el, se va căsători. Chadidja i-a născut şapte copii, din care numai o fiică, Fatima, a trăit şi a avut urmaşi.

La vârsta de patruzeci de ani, Mahomed aude pentru prima dată chemarea lui Allah. La început s-a temut să nu fie victima unei uneltiri diavoleşti, dar apoi s-a convins de autenticitatea revelaţiilor sale. Allah îl alesese să vestească oamenilor adevărul. Către anul 613 a început să predice, atrăgând atenţia ascultătorilor săi prin fraze scurte şi tăioase despre mânia lui Dumnezeu şi despre apropiata Judecată divină.

La început, predicile sale erau ascultate de rudele apropiate, de tineri meccani de origine modestă şi de membrii altor triburi stabiliţi la Mecca. De la început activitatea sa de predicator s-a lovit de adversitatea coreişiţilor care vedeau în predicile sale o primejdie pentru monopolul religios şi comercial pe care aceştia îl deţineau în oraşul sfânt. Pentru a evita neînţelegerile şi chiar duşmănia cu propria sa seminţie, Mahomed se hotărăşte să părăsească Mecca. În îndeplinirea acestei intenţii este ajutat de chemarea pe care i-o adresează comunităţile arabă şi iudaică din oraşul Yathrib, care, aflate în conflict, erau în căutarea unui împăciuitor.

Plecarea din Mecca are caracter dramatic, întrucât vrăjmăşia coreişiţilor îi punea viaţa în primejdie. Întovărăşit de credinciosul său adept Abu Bakr, fuge din oraş în noaptea de 16 iunie 622 şi, după ce stau ascunşi trei zile într-o peşteră a muntelui Thaur, ajung la Yathrib. De la această dată oraşul ia denumirea de Medina (oraşul Profetului), iar ziua în care a avut loc *Hegira* (fuga) devine începutul cronologiei noii religii. Pe lângă adepţii pe care îi avea deja în Yathrib, fuga lui Mahomed este precedată şi succedată de exodul spre noul oraş de reşedinţă al tuturor adepţilor săi din Mecca.

Momentul plecării sale din Mecca marchează o schimbare esenţială în activitatea desfăşurată de Mahomed. În perioada petrecută la Mecca, el este în primul rând profet. În acest răstimp au loc revelaţiile din care se încheagă crezul său religios. Profetul prigonit şi batjocorit la Mecca devine la Medina *el Emir*, principele unui oraş, trebuind să îndeplinească concomitent funcţiile de legislator, conducător politic şi comandant de oşti. De altfel, această schimbare de poziţie se oglindeşte clar în părţile din Coran revelate la Mecca şi cele revelate la Medina. În timp ce *surele* (*sură*: capitol din Coran care relatează conţinutul unei revelaţii) meccane sunt străbătute de fior religios, *surele* medineze sunt prozaice şi conţin, în principal, reglementări ale vieţii sociale, economice şi politice.

În postura de legislator, Mahomed se străduieşte să formeze la Medina o comunitate unitară, alcătuită din *ansâr* (localnici) şi *muhagirum* (meccani refugiaţi). Concomitent, eforturile sale se îndreaptă atât spre realizarea a unei unităţi de credinţă, cât şi spre sporirea numărului de adepţi. Pentru început, activitatea sa misionară îi vizează şi pe evreii din Yathrib, pe care, având în vedere unele asemănări între religia iudaică şi noul crez religios în curs de cristalizare, spera să-i convertească. Cum însă aceştia nu au acceptat să renunţe la religia strămoşilor lor, Mahomed a înlocuit predica prin teroare, astfel că evreii din Yathrib şi din vecinătatea oraşului au fost fie convertiţi cu forţa, fie obligaţi să se exileze.

De îndată ce şi-a consolidat poziţia la Medina, Mahomed şi-a propus să-i supună pe coreişiţi şi să câştige sanctuarul de la Mecca pentru adepţii săi. În această intenţie, el vesteşte *jihad*-ul, războiul sfânt împotriva meccanilor. Pentru a-şi asigura succesul în această confruntare, el nu ezită să nu respecte convenţia tradiţională a lunilor de pace, stabilită din timpuri străvechi şi recunoscută de toate triburile arabe. Totodată, Profetul consfinţeşte principiul care dăinuie până în ziua de astăzi, conform căruia nici un credincios nu poate fi pedepsit pentru uciderea unui necredincios.

În anul 624 are loc prima ciocnire între mecani şi medinezi. La Bedr, caravanele meccanilor sunt atacate şi jefuite de medinezi. În anul următor, meccanii, sub conducerea lui Thalib, în superioritate numerică, vor obţine o victorie în bătălia de la muntele Ohod, pe care însă nu ştiu să o exploateze, astfel ca superioritatea rămâne de partea adepţilor lui Mahomed.

Între timp, Mahomed stabileşte legături cu mai multe triburi de beduini care acceptă noua religie, atraşi de perspectiva obţinerii de prăzi substanţiale din încleştările armate. Aceştia se înregimentează sub steagul verde al Profetului, contribuind la înfrângerea contestatarilor săi meccani. În anul 630, Mahomed intră triumfător în Mecca. Coreişiţii, înverşunaţii săi duşmani de până atunci, îşi dau seama că nu mai au nici o şansă de a-şi menţine dominaţia şi monopolul asupra oraşului sfânt şi se convertesc la Islam. Mulţi dintre ei vor deveni combatanţi activi, participând în calitate de conducători de oşti la războaiele de cucerire, dezlănţuite pentru a răspândi prin foc şi sabie noua religie.

Ultimii ani din viaţă, Mahomed şi-i petrece la Medina, desfăşurând o intensă activitate misionară şi organizatorică. De notat un fapt care va avea urmări grave ulterior: după moartea Chadidjei, Profetul se căsătoreşte cu tânăra Aişa, fiica lui Abu Bakr. În anul 632, întemeietorul noii religii, numite *Islam* (supunere, devotament faţă de Dumnezeu), moare la Medina.

Astăzi, este destul de greu să-l judecăm cu toată obiectivitatea pe întemeietorul unei religii care, pe lângă activitatea strict religioasă, a desfăşurat o intensă activitate politică şi socială, fiind puternic ancorat în realităţile timpului său. Pentru musulmanii credincioşi, el este Profetul lui Allah care a fost însărcinat să aducă oamenilor Revelaţia divină. Adversarii săi văd activitatea sa profetică cu totul altfel. Ei o consideră ca fiind rodul unor fantasme, provocate de crizele de epilepsie, boala de care Mahomed a suferit încă din copilărie. Dincolo însă de aceste atitudini extreme, trebuie recunoscut faptul că Mahomed a fost o personalitate excepţională care, cu energie, pasiune şi necontestată sinceritate, s-a străduit să dea conaţionalilor săi un nou crez religios şi un nou ideal de viaţă. Desigur că anumite acte pe care le-a înfăptuit repugnă omului civilizat de astăzi şi sunt în contradicţie cu morala creştină. Criticile împotriva lui Mahomed, ca persoană, se referă îndeosebi la senzualitatea sa bolnăvicioasă; după moartea Chadidjei şi-a luat nouă soţii. Făcând însă abstracţie de acest aspect, ca şi de alte trăsături de caracter şi comportament, asupra cărora nu insistăm (cu atât mai mult cu cât mentalitatea populaţiei arabe nu vede nimic reprobabil în ele), Mahomed rămâne, pentru lumea arabă, dar şi în contextul istoriei universale, un mare Profet şi un mare Legislator, care a pus bazele unui sistem religios perpetuat, cu o vigoare sporită, până în zilele noastre. La moartea sa, toate triburile arabe de pe întinsul Peninsulei erau adunate sub steagul verde, aşteptând doar semnalul pentru a se năpusti să răspândească învăţătura Profetului în întreaga lume.

În încheiere, cităm un pasaj din capitolul pe care i-l închină Carlyle în *Eroii* săi. "Am ales pe Mahomed nu ca pe cel mai înalt profet, dar ca pe unul despre care putem vorbi cu cea mai mare libertate. Nu este, în nici un chip, cel mai adevărat dintre profeţi; dar eu îl socotesc ca pe unul adevărat. Pe lângă aceasta, cum nu e nici o primejdie ca vreunul din noi să se facă mahomedan, am de gând să spun despre el tot binele pe care-l voi putea spune cu bună dreptate (...) Ipoteza noastră curentă asupra lui Mahomed, că era un înşelător plin de tertipuri, o minciună întrupată, că religia lui e numai o grămadă de amăgiri şi fleacuri, începe de fapt să nu mai poată fi susţinută de nimeni (...) Pentru Poporul Arab a fost ca o naştere din întunerec la lumină; pentru întâia oară Arabia a ajuns la viaţă prin sine însăşi. Un biet popor de păstori, rătăcind necunoscut prin pustiuri, de la facerea lumii; un Erou-Profet le-a fost trimis de sus, cu un cuvânt în care puteau să creadă; iată, necunoscuţii ajung să fie cunoscuţi de întreaga lume, puţinii se întind cât lumea; după un secol, Arabia ajunge la Granada de o parte, la Delhi de alta; scânteind de vitejie şi strălucire, de lumina geniului, Arabia luceşte prin veacuri peste o mare parte din lume. Credinţa e mare, credinţa dă viaţă. Istoria unei naţiuni ajunge rodnică, înălţătoare de suflete, mare, îndată ce Naţiunea începe să creadă. Aceşti Arabi, omul Mahomed şi acel unic secol nu sunt oare o scânteie, o singură scânteie ce a căzut într-o lume ce părea de nisip negru, nebăgat în seamă? Dar iată, nisipul era o pulbere explozivă, care se aprinde şi înflăcărează tot cerul, de la Delhi la Granada! Am spus, Omul Mare a fost pururea ca un fulger căzut din Cer; ceilalţi oameni îl aşteptau ca lemnul de foc, şi iată-i atunci aprinzându-se" (Thomas Carlyle, *Eroii, cultul eroilor şi eroicul în istorie*, traducere din limba engleză de C. Antoniade, Bucureşti, 1925).

(Va urma)

ALEXANDER E. RONNETT (1920-2001)

Bucovinean de origine, Alexandru Ronnett s-a născut la 5 septembrie 1920. Era fiu de preot şi primul dintre cei opt copii ai familiei. A urmat Liceul "Aron Pumnul" din Cernăuţi şi a intrat la o vârstă foarte fragedă în Frăţiile de Cruce, identificându-şi tinereţea cu marele ideal legionar. Este arestat pentru complot legionar la numai 18 ani şi rămâne în închisoare aproape 2 ani (până în septembrie 1940), trecând prin temniţele de la Cernăuţi, Galaţi, Aiud, Jilava, Craiova. În 1941 ajunge în lagărele de la Rostock şi Buchenwald, apoi este eliberat şi face studii de Medicină în Germania. Trece peste ocean, îşi face stagiul militar în armata americană (ajungând maior şi veteran al războiului din Coreea), se stabileşte în statul Ilinois, îşi echivalează ambele diplome (în Stomatologie şi Medicină generală) şi îşi deschide un cabinet medical şi unul dentar (unde printre pacienţii săi se va număra şi Mircea Eliade, pe care-l cunoaşte abia în exil, la Chicago). S-a priceput să îmbine armonios viaţa de familie (s-a căsătorit cu Helga A. Ronnett, n. Wangerin) cu activitatea profesională şi cu militantismul naţional şi anticomunist. A fost o prezenţă constantă de prim plan în sânul exilului românesc din America, iar după 1989 a sprijinit cu generozitate presa de dreapta din ţară. A desfăşurat el însuşi activitate publicistică şi editorială, din care se cuvin menţionate aici volumele *Romanian Nationalism: The Legionary Movement*, Ed. Loyola, Univ. Press, Chicago, 1974 (reeditat în 1995) şi *Neam fără noroc sau Blestemul lui Zamolxe*, Ed. Centrului Cultural Român, Chicago, 1994, precum şi broşura memorialistică dedicată lui Mircea Eliade (de un cert interes documentar). A închis ochii în ziua de 17 septembrie a acestui an, la Mt. Prospect, Ilinois, unde a fost înmormântat în dimineaţa zilei de 20 septembrie.

Dumnezeu să-l primească în ceata cerească a drepţilor Săi.

Formă și fond în discursul naționalist

Referitor la articolul "Ponciful «dreptei naționaliste». Originile unei erori" de Ion Alexandru Baltag (*Puncte cardinale*, anul XI, nr. 8/128, august 2001, p. 2) țin să aduc câteva precizări care să argumenteze restabilirea simbiozei dintre dreapta și naționalism.

Abordarea fenomenului politic pe baza clivajului dreapta-stânga este astăzi o metodă controversată în cadrul științei politice, fiind contestate posibilitățile dualismului stânga-dreapta de a acoperi întreaga desfășurare a activității politice, în principal din cauza împrumuturilor doctrinare și de discurs. Există însă câteva aspecte care nu doar că pot fi discutate din perspectiva acestui clivaj tradițional, dar numai prin distincția stânga-dreapta pot să fie înțelese în adevăratul lor sens.

Primul punct al acestei argumentări clarifică situația în ceea ce privește publicistica eminesciană (care, într-adevăr, este prea puțin studiată). În articolele din *Timpul* – oficios al Partidului Conservator – Mihai Eminescu consacra metafora de "partid roșu"; aceasta desemnează formațiunea politică a liberalilor conduși de I. C. Brătianu și C. A. Rosetti, care din 1875 este cunoscută sub numele de Partidul Național Liberal.

De ce îi numește pe liberali cu apelativul de "roșii"? În primul rând, trebuie spus că liberalii lui Brătianu se distingeau de ceilalți liberali prin caracterul radical al discursului, prin dorința arzătoare de a alinia România în rând cu celelalte țări din Vestul Europei, prin conflictele mai mult sau mai puțin fățișe cu monarhia; spiritul reformist din programul P.N.L. se apropia foarte mult de un spirit pur revoluționar, alimentat de aderența majorității politicienilor liberali la organizații secrete, internaționale.

La nivel general, privind evoluția actorilor politici din secolul XIX, se constată flexibilitatea acestora și tendința de a se conforma interacțiunilor din viața politică. Dacă la 1848 conservatorismul românesc avea accente revoluționar-liberale, acestea dispar treptat pe măsură ce la stânga sa încolțește și se dezvoltă partida liberală independentă. Liberalismul, urmând același tipar, suferă o transformare de la stânga la dreapta, pe măsură ce socialismul lua amploare. Chiar și în interiorul marxismului există socialism reformist (social-democrație) și socialism revoluționar. Spuneam că, inițial, liberalismul se va transforma într-un autentic regim de dreapta, mai ales începând cu secolul XX. Contrar principiilor occidentale, liberalismul românesc este un liberalism susținut de stat, fiind definit de Ștefan Zeletin drept Neoliberalism.

Astfel, definim dreapta ca fiind în primul rând conservatoare, iar stânga – liberală. Aici trebuie să fie precizat că prin "liberal" se face referire la ideea de eliberare și nu la libertatea omului. Regimul liberal este un regim care, în numele progresului, caută în permanență o eliberare față de *statu quo*. În al doilea rând, dreapta este de partea instituțiilor consacrate ale statului, iar stânga militează pentru o disoluție a autorității statului și transferul acestea către cetățeni. Chiar dacă prin politicile de dirijism și centralizare a economiei, care dezvoltă deci etatismul, marxismul ar pune sub semnul întrebării distincția pe care am făcut-o, trebuie spus că statul din teoria dreptei este un stat în care vibrează specificul etnic, în timp ce statul marxist este un stat colectivist, care substituie acestui specific o ideologie proprie.

Să stabilim acum, în această a doua etapă a argumentării, un fapt deosebit de important: de când sunt națiunile pe pământ. Dacă este așa cum mărturisesc creștinii ortodocși, atunci națiunile sunt lăsate de Dumnezeu pe pământ, pentru ca omul să-și găsească mântuirea prin ele; este de datoria unui curent conservator, deci de dreapta, să mențină și continue pe această realitate. Dar dacă este conform tezelor lui Stalin, națiunile au apărut în zorii epocii capitaliste, o dată cu formarea piețelor naționale. În aceste condiții, este evident că e de datoria unei mișcări cu caracter revoluționar, deci de stânga, să modifice cursul istoriei în mai bine, prin introducerea națiunilor pe scena istoriei. Dar același discurs revoluționar spune că se apropie clipa noii revoluții către o fază superioară, mai bună chiar decât cea a statelor-națiune. Logica este cea a lui "eu te-am făcut, eu te omor", dar nu este valabilă, pentru că națiunile existau și înainte de revoluția industrială. Chiar dacă vor fi partide liberale care să se opună desființării statelor naționale, acestea vor fi automat considerate de dreapta, urmând ca în partea stângă să vină altcineva.

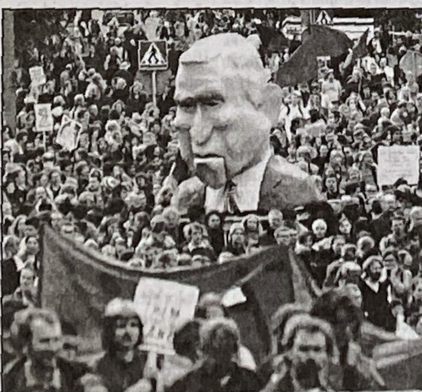
Stânga promovează un naționalism formalist. Naționalismul generat de Revoluția de la 1789 este un naționalism motivat politic de necesitatea legitimării puterii politice a revoluționarilor, care tocmai înlocuiseră o ordine socială cu alta. De altfel, naționalismul acesta, care are ca unic scop formarea de state naționale, constituite pe baza democrațiilor reprezentative, nici nu este o concepție de mare adâncime culturală și politică. Cetățenia, naționalitatea sunt simple formalisme.

Formalismul naționalist va culmina la noi cu perioada lui Nicolae Ceaușescu; aici se arată cel mai bine unde poate să ducă o formă fără un fond. Ideea "de cel mai iubit fiu al poporului", de "crăișor", de "domn", era similară oarecum cu imaginea domnitorului, a haiducului, a lui Tudor, însă când această expresie este preluată abuziv în anii '80, rezultatul este mai mult decât ridicol.

În problema națională, dreapta se definește mai precis prin patriotism (dragostea de Neam și Țară). Patriotismul, înainte de toate, este o atitudine pozitivă, de acceptare și asimilare a valorilor existente ale comunității; atitudinea patriotică nu are de-a face cu "invenția" statelor naționale, pentru că este același sentiment al apartenenței omului la o comunitate și la un teritoriu dat, un sentiment vechi de când lumea.

Nu e nimic de stânga în a asimila valorile comune; comunitatea ca sobornicitate este un concept care se regăsește la scriitori ortodocși ruși. Nikolai Berdiaev face diferența între comunitate și colectivitate, bazându-se pe faptul că într-o comunitate se schimbă, se împarte, se organizează zestrea spirituală și materială a fiecăruia. În *Împărăția Spiritului și Împărăția Cezarului* se află un întreg capitol dedicat diferenței dintre înțelegerea comunitaristă și cea colectivistă a societății; ne oprim asupra unor considerații semnificative:

"Colectivismul înseamnă că raporturile reciproce între oameni se stabilesc prin intermediul raporturilor cu realitatea sau pseudorealitatea colectivă, cu societatea obiectivată care domină omul. Comunitarismul înseamnă, dimpotrivă, existența unor raporturi directe de la om la om, trecând prin Dumnezeu în calitatea sa de principiu interior de viață (...) Colectivismul are un caracter antipersonalist; el ignoră valoarea persoanei. Dimpotrivă, comunitarismul este personalist; el se bazează pe comuniunea și comunitatea oamenilor".

Demonstranți împotriva globalizării la Göteborg (iulie 2001)

Edmund Burke, una din cele mai remarcabile figuri ale conservatorismului, susține imperativul valorilor comunitare, al compromisului ca soluție, și al moderării discursului politic după posibilitățile reale ale societății.

"Dar unul dintre primele și cele mai importante principii care consacră statul și legile este că aceia care se află temporar în posesie și se bucură de uzufructul său să nu funcționeze ca și cum ar fi deplini stăpâni, uitând ce au primit de la strămoșii lor sau ce datorează posterității; ca ei să nu socotească ca și cum ar fi dreptul lor să întrerupă firul moștenirii, sau să risipească această moștenire, distrugând după plac întregul eșafodaj originar al societății".

Ca scriitor de dreapta, Mihai Eminescu nu este de acord cu o serie de acte de un naționalism formal, pe care liberalii le comit cu mari sacrificii din partea țării. România Mare nu este o entitate pur geografică, ci înseamnă, din acest punct de vedere, limba română în școli și biserici ortodoxe pentru toți românii. Eminescu considera că este important progresul ca îmbunătățire în fond și nu în forme. Românitatea, comunitatea românilor, să fie mai mult decât a fost până atunci, acesta este scopul unei politici naționale așa cum o vedea Eminescu.

"Mai bine rob în țara drepților decât om mare în țara în care neonestitatea, trădarea nocturnă, vicleșugul și pehlivănia sunt merite și titluri de înaintare. Toată mândria noastră de rasă, tot sângele strămoșilor, toată vigoarea și înțelepciunea lor, naivă și tânără, buna lor credință și dreptatea lor neclintită protestează în contra pângăririi istoriei noastre naționale de către un asemenea venetic".

Al doilea element de naționalism al unei perspective de dreapta este atașamentul față de un teritoriu – iubirea de moșie. Pământul, glia, țara este suportul fizic, este cea care ne ocrotește și ne oferă posibilitatea de a fi, și tocmai de aceea există norme stricte în privința gospodăririi sale. Caracteristica oricărei culturi precreștine de o complexitate remarcabilă este simbioza urano-chtonică, unirea Pământului-Mumă cu Cerul-Tată, a teluricului cu astralul; acest aspect este adevărat pentru că, izvorând din aceeași sursă, este preluat de Biserica Ortodoxă prin caracterul teandric al lui Hristos.

Faptul că o comunitate are un teritoriu îi permite să se dezvolte conform specificului ei și, în relațiile cu alte comunități, să fie considerată un singur actor, o singură persoană.

Stânga promovează un naționalism care este însă paralel cu ceea ce se întâmplă de fapt în relația dintre persoana umană și comunitatea etnică și teritorială. Naționalismul stângii nu are legătură cu autenticele valori naționale, deoarece eludează în primul rând acceptarea fenomenului național ca o realitate transcedentală, anistorică, ce se manifestă prin individ. Stânga se definește ca fiind internaționalistă, revoluționară, individualistă/colectivistă, iar naționalismul pe care pare că îl promovează la un moment dat este doar o imagine falsă, pe care și-o asumă pentru a o devaloriza.

În ceea ce privește dreapta, aici trebuie amintit că acest termen este un numitor comun, o noțiune care, înainte de a avea o existență valorică proprie, era utilizată pentru a desemna patriotismul, creștinismul, tradiționalismul etc. Adică spunem mai repede că naționalismul este de dreapta decât că dreapta este naționalistă.

Gândesc deci exist, sau exist deci gândesc?

Mihai CIOBOTEANU

Redacția îl avertizează pe autorul acestui material că nu va mai lua în seamă contribuțiile sale dacă nu vor fi trimise într-o culegere mai atentă și cu o minimă corectură auctorială.

Continuarea articolului "Naționalismul între tradiție și actualitate", de Răzvan Codrescu, va apărea în numărul pe decembrie.

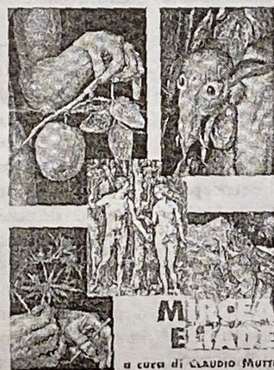
ORIGINI
alle radici dei fatti e delle storie

CODREANU

ORIGINI
alle radici dei fatti e delle storie

IFIGENIA LEGIONARĂ

CLAUDIO MUTTI

Miercuri 12 februarie 1941, în sala "Comedia" a Teatrului Național din București (al cărui director era la vremea aceea romancierul Liviu Rebreanu), avea loc premiera *Ifigeniei*, dramă în trei acte și cinci tablouri pe care Eliade o scrisese spre sfârșitul toamnei lui 1939. Piesa a fost pusă în scenă de regizorul Ion Șahighian, cu ilustrația muzicală a lui N. Bucliu; rolul protagonistei îi fusese încredințat Aurei Buzescu. În februarie-martie au avut loc zece reprezentații, la care Eliade n-a putut fi prezent, pentru că se afla peste hotare de mai multe luni. Veștile care i-au parvenit autorului cu privire la succesul dramei n-au fost prea entuziasmante: "Mi s-a spus – scrie Eliade în *Memoriile* sale – că n-aveam «nerv dramatic», ceea ce este, probabil, adevărat. Dacă *Ifigenia* are vreun merit, trebuie căutat în altă parte" **(1)**.

Textul dactilografiat al dramei, păstrat la Biblioteca Teatrului Național, a fost publicat de Mircea Handoca în 1974 **(2)**; dar încă din 1951 fusese scoasă în Argentina, prin grija unui grup de exilați români, o ediție policopiată a textului **(3)**, căreia Eliade i-a făcut mici ajustări formale. Ediția argentiniană era dedicată "memoriei lui Haig Acterian și Mihail Sebastian" și includea o prefață a autorului, în care citim: "Public cu bucurie, dar și cu strângere de inimă, această piesă de tinerețe, care plăcea atât, când a fost scrisă, prietenilor mei Haig Acterian, Mihail Sebastian, Constantin Noica și Emil Cioran. Doi din cei mai buni prieteni – Haig Acterian și Mihail Sebastian – nu mai sunt printre noi. Închin lor acest text pe care l-am iubit împreună în amurgul tinereții noastre".

Mihail Sebastian nu se dusese la premiera *Ifigeniei*: "Aș fi avut impresia că asist la o «ședință de cuib» **(4)**", notează în *Jurnalul* său dramaturgul evreu **(5)**. Această bănuială i-a fost confirmată de un telefon primit de la Giza, fiica Ninei Mareș (soția lui Eliade), care-i spune că piesa a avut un mare succes și că tocmai de aceea se teme că va fi interzisă de autorități. De vreo trei săptămâni, generalul Antonescu instaurase dictatura militară și încerca să lichideze complet Mișcarea Legionară. Mihail Sebastian s-a dus totuși la una dintre reprezentațiile ulterioare ale dramei, cu privire la care își notează: "Mare cădere, una din cele mai mari ale Naționalului!". Dar adaugă: "Piesa mult mai interesantă decât îmi aduc aminte că mi se păruse la lectură. Spectacolul, în schimb, e grosolan, fără stil, fără noblețe" **(6)**.

Tot în acele zile, Petru Comarnescu insera și el în paginile propriului *Jurnal* o adnotare cu privire la piesa de teatru a lui Eliade; judecata lui Comarnescu este destul de diferită de cea a lui Sebastian: "*Ifigenia* lui Mircea Eliade, jucată la Teatrul Comedia (Naționalul este în reparație în urma cutremurului), este foarte tributară lui Euripide și Racine, afară de visul Ifigeniei și de postura ei, prin care Eliade vrea să amintească de Codreanu. Mare montare, interpretare cu actori buni, ca Aura Buzescu (Ifigenia) și Mihai Popescu (Ahile). Au stiluri diferite de joc. Aura Buzescu este statică și lirică, Mihai e furtunos, avântat, exploziv, exterior" **(7)**.

Norman Manea, autor care după spusa fanului său Heinrich Böll "merită mai mult decît oricare altul [mai mult decât Kafka, Musil și Schulz!] să fie cunoscut în toată lumea" **(8)**, va scrie o jumătate de secol mai tîrziu: "În 1982, an negru pe calea dictaturii de dreapta și comuniste [sic: *droitière communiste*] a lui Ceaușescu, am asistat la o reprezentație a piesei lui Eliade *Ifigenia*, la Teatrul Național din București. Piesa fusese reprezentată prima oară în 1941, alt an negru, apoi publicată în românește în 1951 de o editură argentiniană de dreapta, al cărei proprietar era un român expatriat [sic] **(9)**. E incontestabil că în 1941 tensiunile din afara teatrului, starea sufletească a spectatorilor, teama lor, lehamitea lor, deprimarea și disperarea lor erau în sintonie cu opera teatrală, extrem de jenantă, într-un fel de exaltare a morții «sublime» pentru o «cauză glorioasă»" **(10)**.

Nici lui Eugen Weber nu i-a scăpat raportul ce se impune între spiritul legionar și tema centrală a *Ifigeniei* eliadiene: "În câteva note introductive la piesa sa *Iphigenia* (Valle Hermosa, 1951), profesorul Mircea Eliade explică în ce fel *jertfa*, sacrificiul, este o concepție arhaică, pe care el o pusese deja în discuție într-o lucrare scrisă în timpul războiului, *Comentarii la legenda Meșterului Manole* (București, 1943). Ifigenia își sacrifică viața pentru a deschide calea unei armate; Manole, meșter zidar dintr-o veche legendă românească, își sacrifică soția pentru ca biserica pe care o zidește să poată rămâne în picioare. Sacrificiul uman făcut pentru ca un lucru, cum ar fi o construcție, să dureze sau să reziste, este echivalentul unui transfer mistic al sufletului din trupul omenesc muritor în noua construcție: nu numai că în acest fel construcția dobândește un suflet, dar și victimei i se dăruiește un trup nou, minunat și mai durabil. Pentru Manole, acest trup va fi reprezentat de mănăstirea pe care o ridică. Pentru Ifigenia, el va fi războiul și victoria obținută de tatăl ei, Agamemnon, împotriva Asiei și Troiei" **(11)**.

Dar printre rudele spirituale ale *Ifigeniei* lui Eliade nu se află numai Meșterul Manole: se află și ciobanul din balada populară *Miorița*. O observă cu îndreptățire Mircea Handoca, arătând că "viziunea de ansamblu, valențele și semnificațiile pe care scriitorul le atribuie mitului [sunt așezate] într-un spațiu spiritual mioritic" **(12)** și atrăgînd atenția asupra acestor cuvinte ale Ifigeniei: "… cum cad luceferii la nunta mea! Și murmurul apelor, și foșnetul brazilor, și geamătul singurătății – toate sunt așa cum le-am știut!".

Într-adevăr, tema morții ca nuntă e dominantă în ultimele cuvinte ale *Ifigeniei*: "Amintește-ți, e seara de nuntă! Acum, dintr-o clipă într-alta, voi fi mireasă… De ce au tăcut toți și nu se mai aud cântecele limpezi de fecioare?! […] Dar de ce nu se mai aud cântări de nuntă?! De ce nuntașii nu-și împletesc cununi cu flori aprinse – și mireasa a rămas în haina cernită a zilei?! […] Aduceți-mi vălul de mireasă!". Există o analogie esențială între aceste cuvinte și cele ale păstorului din *Miorița*: "… să le spui curat / că m-am însurat / c-o mândră crăiasă, / a lumii mireasă; / că la nunta mea / a căzut o stea…"

Studiind balada Mioarei năzdrăvane, Eliade va spune că "moartea asimilată unei nunți este [o temă folclorică] arhaică, avându-și rădăcinile în preistorie" **(13)**. Dar acest motiv de origine preistorică devine un element important al spiritualității legionare: "Moartea, numai moartea legionară / ne este cea mai scumpă nuntă dintre nunți", spune Imnul Mișcării, compus de poetul Radu Gyr. Iar un alt poet legionar, Dumitru Leontieș, va relua același motiv în *Miorița legionară*: "… să-i spui mamei mele / c-am suit la stele […] că mă plimb prin nori, / tot cu Nicadori / și cu Decemviri, / că și ei sunt miri…" **(14)**.

"Două puternice motive ale misticii morții – citim într-un eseu al lui Z. Barbu – aprindeau sufletele legionarilor. Unul e cel indigen tradițional ce constituie tema centrală a uneia dintre cele mai cunoscute balade românești, *Miorița*, unde eroul în primejdie de moarte reușește să-și învingă teama asimilând moartea unei nunți în care el însuși este mirele, natura fiindu-i mireasă. S-a spus adeseori că aceasta era atitudinea *tipică* a românilor în fața morții. Încă mai puternic e însă un alt motiv, și anume învierea și biruința cucerite prin moarte conform mitologiei creștine" **(15)**. Reducționismului implicit al apelului la "mitologia creștină" i s-ar putea aduce obiecții; mai important este însă de observat că și acest al doilea motiv, cucerirea biruinței prin moarte, se regăsește clar atestat în *Ifigenia*. Eroina nu va fi sacrificată asemenea soției Meșterului Manole, zidită de vie în zidul construcției. "Sufletul meu – spune în fața sacrificiului iminent – nu va rămâne închis între zidurile unui palat, ca într-un nou trup de piatră. Sufletul meu nu va face să dureze nici o clădire înălțată de mână omenească". Viața postumă și biruința Ifigeniei se vor întrupa în ceva încă mai măreț. La vederea flăcărilor rugului care-i vor mistui trupul, ea rostește aceste cuvinte: "Priviți! Mormântul meu nu va fi pe pământ! Sufletul Iphigeniei ve face să izbândească și să dureze altceva, cu mult mai prețios, din altă lume! Sufletul Iphigeniei va da viață unui mare război, unui îndepărtat vis! Acolo mă veți găsi întotdeauna pe mine – în faptele voastre eroice, în visul vostru cel mai de preț: Troia!". Prin sacrificiul ei, explică Eliade însuși, "Ifigenia supraviețuiește în acel trup mistic care era visul lui Agamemnon: războiul împotriva Asiei, cucerirea Troiei" **(16)**.

Eugen Weber, așa cum am văzut mai sus, citează *Comentariile la legenda Meșterului Manole* în ediția din 1943 **(17)**; dar încă din anul universitar 1936-37, ca suplinitor al profesorului Nae Ionescu, Eliade ținuse un curs despre legendă, punând în lumină "valorificarea morții rituale, singura moarte creatoare" **(18)**. Iar acest "mit central al spiritualității poporului român" **(19)** el îl văzuse reîntruchipat în moartea jertfelnică a lui Moța și Marin. "Moartea voluntară a lui Ion Moța și Vasile Marin are un sens mistic: jertfa pentru creștinism […] Ion Moța, cruciat ortodox, a plecat dârz, cu inima împăcată, să se jertfească pentru biruința Mântuitorului" **(20)**.

☛

Având în vedere această indiscutabilă conformitate a sa cu idealul legionar al jertfei aducătoare de biruință, putem oare afirma că versiunea eliadiană a vechii istorii a Ifigeniei ar constitui o utilizare instrumentală a mitului grecesc? Sau, pentru a folosi o sintagmă a lui Furio Jesi, o "tehnicizare a mitului", adică una dintre acele "pseudoepifanii ale mitului provocate deliberat în vederea anumitor interese" și pe care Károly Kerényi le deosebește net de "epifaniile genuine ale mitului, absolut spontane și dezinteresate" **(21)**? Nici măcar Jesi, adversar înverșunat al lui Eliade și al Gărzii de Fier, n-a putut s-o susțină în deplină coerență cu sine, de vreme ce el însuși a contrapus "găselnițele" fascismului italian ritualurilor legionare, "ritualuri în adevăratul sens al cuvântului" **(22)**. Pe de altă parte, Eliade face ceea ce din punctul de vedere al lui Jesi n-ar fi cu putință: putem spune că ritualizează mitul. Iar aceasta în sensul definit prin următoarele cuvinte ale lui Mircea Handoca: "S-ar putea vorbi chiar de o autohtonizare a străvechii legende, preluată de autorul român în valorile ei inițiale, și nu modernizată. Mircea Eliade se întoarce la izvoarele mitului, la arhetipuri ce s-au concretizat mai apoi într-o diversitate de expresii artistice" **(23)**.

Pentru a ne convinge de asta, ar fi suficient să observăm în ce măsură doctrina jertfei aducătoare de biruință se află deslușit atestată în tragedia lui Euripide. "Eu – spune Ifigenia euripidiană – vin să aduc grecilor o izbăvire purtătoare de biruință. Luați-mă, eu sunt biruitoarea cetății Ilionului și a frigienilor!" **(24)**. Nu-i lipsit de un anumit înțeles faptul că François Jouan a echivalat acelei *devotio* **(25)** a romanilor sacrificiul Ifigeniei euripidiene. *Devotio*, după cum se știe, era în religia romană acea formă particulară de *votum* prin care comandantul se jertfea pe sine cu scopul de a dobândi biruința în bătălie. "Forță și biruință" (*vis victoriaque*) le cere zeilor consulul Decius Mus, în același timp ofertant și victimă sacrificială **(26)**. Această concepție a jertfirii de sine care descătușează forțele și aduce biruința se regăsește și la Racine, care-o face să spună pe Ifigenia lui: "… Și hotărârea sorții / Vrea ca această fericire [a voastră] să fie rodul morții mele. / Gândiți-vă, Stăpâne, gândiți-vă la ofrandele glorioase / Pe care Biruința le pune în mâinile voastre cutezătoare./ Acel câmp plin de glorie, spre care năzuiți cu toții, / Dacă nu va fi udat cu sângele meu, sterp va fi pentru voi […] De-acum Priam s-a făcut palid; de-acum Troia cu zarvă / Tremură [de frică] dinaintea rugului meu" **(27)**.

Dar dintre toate expresiile artistice inspirate de mit, cea care-l ritualizează în chipul cel mai fidel și mai eficace este fără îndoială *Ifigenia* lui Eliade. Și n-ar fi putut să nu fie astfel, căci autorul român a fost martor la o *devotio* a unei întregi generații, a respirat într-o atmosferă saturată de spirit jertfelnic și a adunat personal declarații care manifestau o dispoziție spirituală "ifigeniacă". Se pot cita câteva fragmente din *Memoriile* sale: "… Codreanu credea în necesitatea jertfei, socotea că orice nouă prigoană nu poate decât purifica și întări Mișcarea Legionară […] Probabil că Codreanu, ca și atâția alți legionari, au murit convinși că jertfa lor va grăbi victoria Mișcării […] Mi-o repetase, de altfel, Puiu Gârcineanu […] că țelul suprem al Mișcării Legionare nu mai e nici măcar mântuirea individuală, printr-un eventual martiraj, ci «învierea neamului» dobândită printr-o «saturație de tortură și jertfă de sânge» […] Singura infirmare masivă a cunoscutului refren că poporul român nu e religios (singurul popor creștin fără nici un sfânt, ni se amintea necontenit) a adus-o purtarea câtorva mii de români, în anii 1938-1939, în închisori sau lagăre, fugăriți sau liberi" **(28)**.

Acesta a fost, de ci, scenariul ritualizării mitului Ifigeniei. Dar, dacă un astfel de mit a cunoscut între 1939 și 1941 o "epifanie genuină și spontană", care a fost rolul specific al lui Eliade? Răspunsul ne este cu discreție sugerat de autorul însuși, care la 16 martie 1974 scrie în *Jurnalul* său: "Stranie coincidență: am primit *Ifigenia* [ed. *Manuscriptum*] în timp ce scriam la o nuvelă ale cărei personaje sunt tineri actori ce fac repetiție la o dramă intitulată *Incognito la Buchenwald*, o dramă enigmatică, ale cărei temă și gen cititorul le distinge anevoie; dar în ochii personajelor, și mai ales ai lui Ieronim Tănase (regizorul nuvelei mele *Uniforme de general*), ea avea în vedere, mai presus de orice, transformarea magico-spirituală a întregului auditoriu" **(29)**.

Incognito la Buchenwald și *Uniforme de general* reprezintă o fază aparte a prozei narative eliadiene: cea în care spectacolul teatral este văzut ca o formă de revelație și de exercițiu spiritual. Această temă se reîntâlnește și în nuvela *Adio*, care, după N. Steinhardt, "e o elegie legionară" **(30)**, ca și în romanul *Nouăsprezece trandafiri*, în care altădată mi se păruse a descifra semne criptice ale experienței legionare a autorului **(31)**. Cît despre Ieronim Tănase, personajul celor două nuvele citate de Eliade în fragmentul de *Jurnal* de mai sus, el va reapărea în *Nouăsprezece trandafiri*, cu anumite caracteristici (paralizat, înconjurat de tineri discipoli) care trimit cu gîndul la… Julius Evola în versiune romanescă, mai mult sau mai puțin acel "doctor J. E." din *Secretul doctorului Honigberger*. Eliade, de altfel, spune că Ieronim Tănase urmărește "transformarea magico-spirituală" a auditoriului; cu alte cuvinte, vrea să raporteze teatrul tragic la funcția sa kathartică. Plecat de la poziții idealiste, dar susținător al necesității de a trece dincolo de idealism, Tănase învață că orice eveniment istoric nu se cere doar înțeles și justificat, ci se mai ales descifrat asemenea unui semn, "pentru că ce orice eveniment, orice întâmplare cotidiană comportă o semnificație simbolică, ilustrează un simbolism primordial, trans-istoric, universal…" **(32)**.

Este evident că în personajul Ieronim Tănase nu se află numai Evola, dar și Eliade însuși, "evolianul" Eliade al anilor '30, astfel încât ceea ce se spune despre acțiunea spirituală pe care Tănase își propune s-o exercite asupra publicului e valabil și pentru autorul *Ifigeniei*. Acțiunea "magico-spirituală" a acestuia din urmă se desfășoară după paradigma marii tradiții tragice, întrucât "stârnind mila și teama, săvârșește curățirea [*kátharsis*] acestor patimi" **(33)**. Și iată că astfel aceeași funcție kathartică asociată tragediei își află locul ei în strategia spirituală legionară: cea pe care Corneliu Codreanu a indicat-o nu o dată apelând la cuvinte și imagini corespunzătoare unui adevărat și mare "război sfânt".

(Text apărut în *Origini*, nr. 13/1997, pp. 10-14; inclus în volumul editorial Claudio Mutti, *Mircea Eliade, Legiunea și noua inchiziție*, în curs de apariție la Ed. Vremea din București)

NOTE

1. M. Eliade, *Mémoire – II. 1937-1960. Les moissons du solstice*, Gallimard, Paris, 1988, p. 58 [ed. rom.: *Memorii – II. 1937-1960. Recoltele solstițiului*, Editura Humanitas, București, 1991, p. 46].

2. M. Eliade, *Ifigenia, în Manuscriptum* [București], anul V, nr. 1 (1974), cu o scurtă prezentare de Mircea Handoca, "Mitul jertfei creatoare". Pagini nenumerotate. Grafia *Ifigenia* figurează numai în titlu; în text apare regulat forma *Iphigenia*. "În 13 martie, am primit revista *Manuscriptum*, în care Mircea Handoca a publicat *Iphigenia*, o piesă de teatru scrisă în 1939, singura mea piesă de teatru care s-a reprezentat (la Teatrul Național din București, în iarna lui 1941). Dar eu nu am văzut-o niciodată, pentru că în aprilie 1940 fusesem numit atașat cultural pe lângă legația noastră de la Londra" (M. Eliade, *Fragments d'un journal – II. 1970-1978*, Gallimard, Paris, 1981, p. 177).

3. M. Eliade, *Iphigenia*, Cartea Pribegiei, Valle Hermosa, 1951. Este și ediția pe care o urmăm aici.

4. *Cuibul* – celula de bază a organizației legionare.

5. M. Sebastian, *Jurnal: 1935-1944*, Editura Humanitas, București, 1996, p. 305.

6. *Ibidem*, p. 311.

7. Petru Comarnescu, "Romanul generației mele", în "România și Europa. Studii și articole selecționate și coordonate de J. C. Drăgan", *Revista Fundației Dragan* [Roma], nr. 10, mai 1993, p. 459.

8. Această singulară apreciere pentru inginerul evreu emigrat din Bucovina la New York poate fi citită într-o scurtă privire asupra volumului N. Manea, *Un paradiso forzato*, Feltrinelli, Milano, 1984.

9. Este vorba, evident, de o închipuire a lui N. Manea. În realitate, ediția argentiniană a *Iphigeniei* a fost "scrisă la mașină și imprimată de Grigore Manoilescu, cu ajutorul lui Andrei Coman", cum se poate citi în colofonul ediției policopiate. Cât despre marile mijloace financiare ale editorului, Mircea Eliade însuși scria în periodicul *Românul* din decembrie 1951: "Câteodată se găsesc muncitori cu suflet îngeresc care să-și dăruiască mica lor agoniseală ca să se poată tipări versurile și prozele visătorilor sau veghetorilor noștri; este cazul acelui muncitor din Argentina, Ion Mării, care a donat editorului de la Cartea Pribegiei tot ceea ce adunase într-un an și jumătate de trudă. (Ion Mării, primul membru de onoare al Societății Scriitorilor Români, când ne vom întoarce acasă…)" [citat retradus aici din limba italiană – n. tr.].

10. N. Manea, "Mircea Eliade et la Garde de Fer", în *Les Temps Modernes*, nr. 549, aprilie 1992, p. 113. [Este vorba de cap. "Felix Culpa" din vol. *On Clowns: The Dictator and the Artist*, New York, 1992; trad. rom.: *Despre clauni. Dictatorul și artistul*, Ed. Est, Paris-Bucarest, 1996. Textul respectiv, generator de numeroase polemici, a apărut tradus și în revista *22*, numerele 6-8/1992, sub titlul "Culpa fericită. Mircea Eliade, fascismul și soarta nefericită a României". Aici, la indicația autorului italian, am urmat textul apărut în publicația franceză.] Despre acest articol al lui N. Manea, *cf.* Ph. Baillet, prefața la C. Mutti, *Le penne dell'Arcangelo*, Barbarossa, Milano, 1994, p. 6 [trad. rom.: *Penele Arhanghelului*, Editura Anastasia, București, 1997, pp. 8-9].

11. Eugen Weber, "Rumania", în Rogger, Hans, Eugen Weber (eds.), *The European Right. A historical Profile*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1965, pp. 524-525 [trad. rom.: *Dreapta europeană. Profil istoric*, Ed. Minerva, București, 1995, p. 404]. *Cf.* M. Eliade, "Commenti alla leggenda del Mastro Manole", în *I riti del costruire*, Jaca Book, Milano, 1990, p. 90. "Referința istoricului american încerca să explice, prin persistența unui nucleu încă viu de tradiții populare, acea efervescență a autosacrificiului [*ansia del autosacrificio*] care a călăuzit Mișcarea Legionară în prima perioadă a existenței sale, până la instaurarea dictaturii regelui Carol II (1938)" (R. Scagno, *Libertà e terrore della storia. Genesi e significato dell'antistoricismo di Mircea Eliade*, Print Centro Copyrid, Torino, 1982, p. 20). Se cade observat că *Ifigenia* a fost scrisă în decembrie 1939 și reprezentată în 1941, așa că n-ar trebui restrânsă la limita anului 1938 acea *"ansia di autosacrificio"* pe care Roberto Scagno o indică altminteri corect ca fiind caracteristică Mișcării Legionare.

12. M. Handoca, "Mitul jertfei creatoare", *loc. cit.*

13. M. Eliade, "La Pecorella veggente", în *Da Zalmoxis a Gengis-Khan*, Ubaldini, Roma, 1975, p. 208 [trad. rom.: "Mioara năzdrăvană", în *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, p. 234].

14. D. Leontieș, *Prin mlaștini și furtuni*, Editura Dacia, Rio de Janeiro, 1969, p. 84.

15. Z. Barbu, "Rumania", în S. J. Woolf (ed.), *Il fascismo in Europa*, Laterza, Bari, 198, p. 183.

16. M. Eliade, *Ifigenia*, ed. cit., p. 11.

17. M. Eliade, *Comentarii la legenda Meșterului Manole*, București, 1943; reed. în vol. *Meșterul Manole*, Iași, 1992.

18. M. Eliade, *I riti del costruire*, ed. cit., p. 5.

19. *Ibidem*

20. M. Eliade, "Ion Moța și Vasile Marin", în *Vremea*, nr. 472, 24 ianuarie 1937 [*cf.* și vol. M. Eliade, *Textele "legionare" și despre "românism"*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001, pp. 37-38].

21. F. Jesi, *Mito*, Isedi, Milano, 1973, p. 107.

22. F. Jesi, *Cultura di destra*, Garzanti, Milano, 1979, p. 32.

23. M. Handoca, "Mitul jertfei creatoare", *loc. cit.*

24. "soterian Ellesi dosous erchomai nikephoron. Aghete me tan Iliou kai Phrygon eleptolin" (*Iphigenia în Aulida*, 1473-1476).

25. Fr. Jouan, *Notes complémentaires*, în Euripide, *Iphigénie à Aulis*, Les Belles Lettres, Paris, 1983, p. 152.

26. Titus Livius, *Ab urbe condita*, VIII, 9.

27. "… Et les arrêts du sort / Veulent que ce bonheur soit un fruit de ma mort. / Songez, Seigneur, songez à ces moissons de gloire / Qu'à vos vaillantes mains présente la Victoire. / Ce champ si glorieux, où vous aspirez tous, / Si mon sang ne l'arrose, est stérile pour vous […] Déjà Priam pâlit. Déjà Trois en alarmes / Redoute mon bûcher…" (*Iphigénie*, 1535-1540, 1549-1550).

28. M. Eliade, *Mémoire – II*, ed. cit., pp. 35-40 [ed. rom. cit., pp. 26-27, 30].

29. M. Eliade, *Fragments d'un journal – II*, ed. cit., *loc. cit.*

30. N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 355.

31. C. Mutti, *Mircea Eliade e la Guardia di Ferro*, Edizioni all'insegna del Veltro, Parma, 1989, pp. 47-55 [trad. rom.: *Mircea Eliade și Garda de Fier*, Editura Puncte Cardinale, Sibiu, 1995, pp. 61-66, reluată și în volumul de față; este vorba de capitolul "Un roman-testament"].

32. M. Eliade, *Diciannove rose*, Jaca Book, Milano, 1987, p. 83 [*cf.*, în românește, M. Eliade, *Integrala prozei fantastice*, Editura Moldova, Iași, 1994, vol. III, p.183].

33. Aristotel, *Poetica*, 1449b [*cf.* Aristotel, *Poetica*, trad. rom. D. M. Pippidi, Editura Academiei, București, 1965].

Caracterul Național Al Ortodoxiei

„Caracterul național al confesiunii creștin ortodoxe" sau „faptul sociologic" că „actualmente ortodoxia se manifestă sub o formă naționalizată" – aparent, aceasta este „evidența sociologică" a cărei geneză își propune dl. Liviu Șușanu să o explice „concis" în studiul intitulat *Ortodoxie, ortodoxism și națiune* (Nr. 424 al săptămânalului *Dilema*), atât în contextul „discursului public, cât și al controverselor intelectuale, relativ populare, ce privesc ortodoxia", ceea ce ar trebui să clarifice pertinent „modul actual de funcționare a ortodoxiei naționalizate" sau a „ortodoxismului". Un subiect artificial în afara unicului punct de vedere potrivit în acest caz (ignorat cu obstinență de către autor), care ar fi evidențiat alienarea românilor față de semnificațiile firești, necontradictorii, ale națiunii și Ortodoxiei, anume întemeierea dogmatică, imuabilă a Bisericii lui Hristos. În schimb, dl. L. Ș. „demontează" Ortodoxia ca pe un motor politic al manipulării maselor în contra Romei și împotriva Uniunii Europene.

Secțiunea intitulată *Perioada imperială: doctrina simfoniei* tratează despre „doctrina politică bizantină exprimată programatic în simfonia iustiniană". Astfel, aflăm că „nucleul acestei doctrine este suprapunerea totală Biserică-Societate imperială". Privită din perspectiva istoriei, într-adevăr, suprapunerea pare „totală", deși excepțiile de la regulă aduc lămuriri prețioase cu privire la modul în care două realități denunțate ca incompatibile de către Însuși Hristos s-au putut suprapune. Mai departe, însă, se susține în mod exagerat că „simfonia celor două spații este o identificare fără rest între universalitatea eclezială *oferită* de recapitularea întregii umanități în ipostasul hristic și universalitatea politică a Imperiului Roman". Mai mult, Ortodoxia ar fi suferit „o provincializare secularizantă cauzată de identificarea Biserică-Imperiu (simfonia)", prin care „universalismul său intrinsec teologic" depinde de „universalismul statului imperial". Cum să fie identice fără rest universalitatea mântuirii și universalitatea politică a Imperiului Roman?! E drept că Ortodoxia devenise „unica structură identitară principală a Imperiului" (existau și structuri identitare secundare?), dar nu atât în baza faptului că statutul de *botezat* echivala cu cel de *cetățean* al imperiului (accentul cade mai degrabă pe valoarea simbolică a imperiului, ca prefigurare a Ierusalimului ceresc, a Împărăției veșnice), cât mai ales în baza faptului că cei botezați chiar împărtășeau același ideal, al mântuirii și al vieții veșnice. Faptul că societatea creștină astfel creată „este corpul, deopotrivă mistic și social, asupra căruia Împăratul și Patriarhul își exercită necontradictoriu autoritatea specifică" ne atrage atenția că este vorba de o *suprapunere*, nicidecum de o *identificare*. Dacă „cele două spații" ar fi fost identice, nu era firesc ca și demnitățile corespunzătoare, de Împărat și de Patriarh, să se identifice la rândul lor? S-a realizat? Nu. De ce? Pentru că, în esență, despotismul păgânizant al unora dintre basilei a trebuit să se plece nu atât în fața împotrivirii omenești, plătită scump de către unii ierarhi ai Bisericii, cât în fața voinței lui Dumnezeu. Și, pentru că dl. L. Ș. apelează la comparația cu spațiul catolic, ne amintim că abia aici politicul infuzează teologicul în contextul secularei desăvârșiri a infailibilității papale sau a actualizării regelui-preot, papa. Catolicismul imperialist a depins totdeauna de „avatarurile istorice" ale spațiului politic, mai exact de expansiunea continuă a acestui spațiu, în virtutea prozelitismului Ortodoxiei (cu totul altceva decât propovăduirea apostolică), ce nu și-a pus niciodată nădejdea în număr. Dar, când nu îți mai rămâne decât numărul, măcar să-l sporești…

Prin ceea ce urmează, dl. L. Ș. frizează blasfemia: când statutul imperial dispare, „e firesc să dispară și universalismul Bisericii asociate lui"! Doar pentru că un imperiu se prăbușește, cuvântul Mântuitorului e mai puțin universal, ba chiar se provincializează, sau chiar dispare cu totul? Cum adică, *Biserica asociată statului imperial*? E cumva societate pe acțiuni?! Autorul își încheie apoteotic mărturisirea de credință: „Tragedia vine din faptul că provincializarea istorico-politică a ortodoxiei i-a afectat universalismul teologic". „Provincializarea istorico-politică" a modului de a trăi Ortodoxia nu se poate susține într-adevăr decât dacă „sfera ortodoxiei" ar fi „strict subordonată avatarurilor unui spațiu politic", fie acesta cel bizantin, sau dacă politicul ar determina „aria de cuprindere a religiosului", ceea ce e valabil pentru orice pseudo-religie derivată (marxismul, de pildă), dar nu pentru Ortodoxie, al cărei „universalism teologic se datorează exclusiv Dumnezeului umblând printre oameni ca om, iar nu posibilităților politice, oricare ar fi acestea. Eseul d-lui L. Ș. se vădește o punere la îndoială a caracterului revelat, absolut al creștinismului. Și nu ar fi nimic surprinzător dacă ne-ar răspunde că, de fapt, amendând astfel Ortodoxia, nu înțelege să fi amendat și creștinismul celor șapte Sfinte Sinoade a toată Biserica, al cărui legitim moștenitor ar fi, vezi bine, Catolicismul. Biserica Ortodoxă nu ar fi decât un fel de aparat, care se *deconectează* prin vitregia sorții de la sursa de energie a Imperiului Bizantin, dar se conectează la sursa de energie a Imperiului Otoman (!), „stat cu pretenții și posibilități imperiale, chiar dacă noul partener laic e de altă religie"! Biserica Ortodoxă nu se reconectează, d-le Șușanu, ci *dăinuie*, nu în virtutea, ci *în pofida* pretențiilor și a posibilităților imperiale ale păgânilor, prin voia lui Dumnezeu mărturisit martiric.

În a doua secțiune, intitulată *Perioada modernă: slavofilism și ortodoxie*, aflăm că „lipsită de forța unui Imperiu Otoman decadent, Patriarhia nu mai poate conserva unitatea religioasă supra-statală a spațiului balcanic". Era unitatea religioasă supra-statală în Balcani o chestiune de forță? În absența „centralismului", Ortodoxia s-ar fi dus de râpă? Ce-ar trebui să înțelegem de aici? E drept că exista un cert interes economic în a se respecta Ortodoxia țărilor ocupate, de pe urma cărora, în felul acesta, profitul în dări era mai mare, însă de aici și până la a se face Imperiul Otoman jandarmul Patriarhiei e-o cale de nu se mai sfârșește. Unitatea Ortodoxiei se întemeiază pe Simbolul Credinței niceo-constantinopolitane și se realizează împreună cu Sfinții și cu îngerii în jurul Sfintelor Altare, la prefigurarea Împărăției lui Dumnezeu sau Sfânta Liturghie, iar nu pe centralismul administrativ; dacă, la un moment dat, situația politică favorabilă a putut insinua Patriarhiei această iluzie, e de înțeles: omenește vorbind, tentația mizei era enormă. Dumnezeu nu a întârziat însă să pună lucrurile în adevărata lor lumină, împrăștiind împărățiile spre slava Împărăției! Orice biserică, de oriunde ar fi, este centru al Bisericii Ortodoxe.

Urmărind expunerea d-lui L. Ș., ai impresia că asiști la ilustrarea parabolei biblice a nevestei măritate pe rând cu șapte frați: „Noua simfonie moscovită preia suprapunerea Biserică-societate, rezultatul fiind o auto-declarată versiune a Cetății divine pe pământ, Sfânta Rusie, o Biserică ce se identifică fără rest cu un regat…". Din nou, aceeași eroare sau același echivoc: se confundă Biserica, recapitulare mistică a umanității în ipostasul hristic, cu Biserica-instituție, eventual națională, organizată ierarhic, etc. Hristos nu poate fi deturnat de la calea Sa împărătească; El poate fi, cel mult, părăsit. Pentru că ori instituția seculară a Bisericii, asumându-și prerogative statale imperiale, tinde a se înstăpâni pe groapa de gunoi a istoriei, cu ajutorul mijloacelor specifice acestui gen de activitate elegant intitulată „aggiornamentare" (în fond necesitatea adaptării la mofturile lumești generatoare de „dogmatici" arbitrare, străine Bisericii), ori Statul, ca ierarhie și instituție seculară, se identifică în crezul său cu Simbolul Credinței, prin urmare subsumându-se autorității mai înalte a Bisericii, după principiul „nimic fără Dumnezeu", într-o simfonie a mijloacelor puse în slujba aceluiași scop al Mântuirii. Hristos nu poate fi confiscat, pentru că este viu și prezent. Însă, „ortodoxia" d-lui L. Ș. este doar *o realitate care devine*, în funcție de realitățile istorice contextuale. Astfel, „Biserica Națională" ar fi rezultatul „naționalizării ortodoxiei", iar asta ar fi dus la „nașterea ortodoxismului", un abuz ideologic, demagogic în cele din urmă, falsificarea Ortodoxiei, reducerea ei de la condiția de religie la cea de filosofie sau ideologie, de la condiția de scop la aceea de mijloc: „Se părea că unitatea politico-eclesială a lumii ortodoxe va fi restabilită sub oblăduirea Imperiului Țarist. Nimic din toate acestea, pentru că singurul principiu imperial veritabil de care dispunea Rusia, Moscova ca a treia Romă, este modernizat radical prin naționalizare". Cum să naționalizezi ceva viu sau universal prin însăși natura sa? Caracterul imuabil al Simbolului Credinței (asigurat prin canoane stricte și cât se poate de explicite, atât în momentul redactării lor, la Niceea și Constantinopol, cât și mai târziu, la Sfintele Sinoade de la Efes și Calcedon), al cărui semnificant „închide" un semnificat revelat de către însuși referentul său, anume Dumnezeu, face ca Ortodoxia să nu poată fi mărturisită *sub nici o altă formă* decât cea consacrată. Naționalism în funcție de Ortodoxie, da; Ortodoxie în funcție de naționalism sau de puterea politică, nu; deoarece, prin însuși caracterul ei revelat, absolut și universal, se situează deasupra istoriei, ca paradoxală prefigurare a Ierusalimului Ceresc. **Noi participăm la Ortodoxie ca indivizi și, în al doilea rând, ca națiune, iar nu Ortodoxia la specificul național, caz în care, într-adevăr, am fi în dreptul nostru să vorbim de o formă naționalizată a Ortodoxiei.** Există însă bunuri materiale și mai ales spirituale care trebuie declarate *valori de importanță națională* și protejate ca atare, de pildă conceptul de *Biserică Națională*, al cărui firesc (datorat naturii revelate a referentului său) este străin naționalismului religios sau imperialismului *in nuce*, când naționalul ia abuziv religiei atributul de *absolut*, astfel subordonând-o scopurilor sale (adică tocmai ceea ce condamnă și Patriarhia ecumenică).

Pe fondul decăderii Imperiului Otoman și a Patriarhiei, ne lămurește dl. L. Ș., Rusia, între țările creștine din Răsărit, devine cea mai importantă moștenitoare a Imperiului Bizantin în sensul că „nucleul iradiant al creștinismului va fi constituit, de acum încolo, din etnicitatea rusă („sufletul ortodox rus") și din mijloacele de exprimare ale acesteia, limba și cultura rusă". Și totuși, această evoluție nu afectează cu nimic universalismul revelat al religiei Ortodoxe, al cărei același conținut dogmatic întemeiază formele culturale și lingvistice specifice popoarelor Răsăritului. Faptul că, de pildă, alfabetul kirilic sau iconografia rusă au fost adoptate și în Țările Române timp de secole s-a datorat în primul rând absenței formelor corespunzătoare pe aceste teritorii, forme înlocuite, în timp, cu altele specifice. A vorbi despre „universalismul religios naționalizat" trădează fie ignorarea valorii absolute, religioase a termenului de „universalism" sau *katholicos*, fie incapacitatea de a gândi paradoxul Ortodoxiei, „lumina" care *sporește-a lumii taină* cum ar spune Lucian Blaga, de a fi universală sau imperială în contextul plural, firesc, al specificului național, al acestei *corole de minuni a lumii* lăsate de Dumnezeu împotriva imperialismelor secularizante, uniformizatoare, aneantizatoare. „Imperialismul" creștinismului este mistic, iar nu secular, lucrare tainică a lui Hristos, Care ia naștere în oameni, transformând pe fiecare în împărat al voinței sale omenești de autodepășire întru Asemănarea fără sfârșit cu Chipul. Biserica nu va fi dependentă decât cel mult de providență, iar nu de puterea seculară („Dependența față de vechile state imperiale Bizantin și Otoman, se transformă în dependența față de noile state succesoare naționale"), care n-o va confisca decît cel mult în sensul administrației sale ierarhice, așa cum s-a și întâmplat în Imperiul Țarist (vezi Diac. Ioan I. Ică jr., "Vladimir Soloviov între romantism și apocalipsă" – studiu introductiv la Vladimir

Soloviov, *Fundamentele spirituale ale vieții*, Ed. Deisis, Alba Iulia, 1994). Însă, propunându-și o perspectivă istorică asupra problemei, iar nu una teologică, care nu-l interesează decât superficial, terminologic, și ignorând faptul că dimensiunea „verticală" a istoriei se reactualizează prin înomenirea lui Hristos-Dumnezeu (Care unifică orice perspective omenești în cea teologală, eschatologică, întrerupând astfel procesul atomizării omenescului, al dezumanizării), dl. L. Ș. interpretează rolul absurd de gropar al Ortodoxiei (în ultima secțiune, intitulată *Raportul ortodoxism-modernitate națională*), constatându-i transformarea în *ortodoxism* și, totodată, moartea. Consecințele sunt, evident, funeste, chiar și pe scena acestei drame fictive: „Confuzia cronică dintre corpul național și corpul hristic (*corpul național hristic*) face ca obiectul de acțiune al Bisericii și politicului să fie *identic*, dar tratat din două perspective diferite". Dacă ne referim la spațiul românesc, constatăm că obiectul de acțiune al politicului a fost de pe la 1850 și până în 1945 „modernitatea individualist-liberală" (în termenii d-lui L. Ș.), adică, *de facto*, arendarea economică și politică a țării către Marea Finanță Internațională; între 1945 și 1989, obiectivul de acțiune al politicului a fost crearea societății comuniste și a „epocii de aur"; de zece ani și mai bine încoace, obiectivul cu pricina a devenit integrarea în U.E., condiționată de baremurile aceleiași Finanțe. Pretenția că, în aceste perioade, obiectivul de acțiune al politicului a fost identic cu cel al Bisericii ne face să ne întrebăm dacă nu cumva însăși Biserica dă o mână de ajutor politicului pentru a se auto-distruge, dată fiind chiar următoarea propoziție: „Modernitatea liberală tinde însă să distrugă holismul tare al comunității socio-soterice, instaurând individualismul ca principiu de ontologie socială". Să fie Biserica sabotată chiar din interiorul ei, iar dl. L. Ș. ne previne subtil, prin analiza sa plină de echivoc? Întrucât, până în finalul eseului său, rămâne consecvent în a compara Biserica Ortodoxă cu cea Catolică, evident în avantajul ultimei, credem că valabilă este a doua ipoteză. În fond, e firesc să considere Ortodoxia mai degrabă o ideologie și o filosofie decât ceea ce este, adică Biserica lui Hristos, de vreme ce, așa cum bănuim, pentru dumnealui adevărata Biserică este a Romei. Teologia catolică ignoră cu obstinație că singură tradiția apostolică consacră autoritatea morală a Sfântului Petru asupra celorlalți apostoli, ca *verhovnic* al lor, iar nu în sensul de șef sau „cap văzut" al Bisericii. Hristos o spune clar, mai mare peste ceilalți este cel care slujește celorlalți fără a se mândri sau a-și face din aceasta un merit, cu atât mai puțin pe acela de a se autointitula *primus inter pares*, ceea ce ar fi o mândră smerenie și ar deturna îndemnul lui Hristos de la imperativul desăvârșirii la premisa unei competiții. În realitate, succesiunea tradițional-simbolică a Sfântului Petru a fost dogmatizată tocmai pentru ca episcopul Romei să se poată intitula câștigător al competiției sau *primul între egali*, preot și rege al „împărăției lui Dumnezeu pe pămînt" până la sfârșitul veacurilor, administrator-șef al Golgotei și arendaș al istoriei. Expresii precum „prima Romă", sau a doua, sau a șaptea, nu fac decât să amendeze vanitatea acelora care cred într-o împărăție a lui Hristos administrată după un sistem centralizat, condus de la un birou permanent al afacerilor din împărăție. Hristos e pretutindeni. El pribegește, precum odinioară, în Galileea, de la un ținut la altul, pe la inimile oamenilor, „bătând" a găzduire în porțile lor ferecate. Hristos nu are nevoie de vicari. El este cu noi, în chip nevăzut, dar nu mai puțin prezent.

Spre deosebire de Răsărit, unde atribuirea (sau însușirea?) titlului de „națională" Bisericii a însemnat recunoașterea rolului acesteia la plămădirea națiunii și, prin urmare, exprimarea faptului că a proteja Biserica înseamnă a proteja națiunea, caracterul centralist-juridic al dogmaticii catolice confruntate periodic cu nevoia de *aggiornamento* (motivul fundamental pentru care „Bisericile Catolice locale n-au fost naționalizate") a fost și este fatalmente uniformizator în Apus. De ce, ne explică succint Părintele D. Stăniloae: „Apusul a alterat credința originară despre Sfânta Treime. Pentru el, Duhul Sfânt purcede nu numai din Tatăl, ci și din Fiul. Aceasta are o mare importanță pentru tot felul de a gândi și de a te comporta. Ca să nu facă pe Duhul Sfânt compus, ei zic că Tatăl și Fiul Îl purced pe Duhul Sfânt nu întrucât sunt două persoane, ci întrucât sunt o singură ființă. Duhul Sfânt nu vine, zic, din două izvoare, ci din unul. Dar aceasta înseamnă a spune că peste tot ființa e izvorul persoanei în lume, că natura, substanța, masa, ceea ce-i comun e la origine; și persoanele, ca subiecte deosebite, sunt pe urmă, sunt neesențiale. Aceasta duce foarte ușor și în viața socială la dezinteresul față de persoană, la contopirea ei în masă. Dar și ideea de Biserică a dus în Apus la ruperea sintezei între persoană și societate, promovând sau extrema individualismului sau pe aceea a socialismului. (…) papismul a centralizat toate funcțiile Bisericii la papa și, în legătură cu acesta, tendințele de uniformizare s-au făcut tot mai simțite" (*Ortodoxie și românism*).

Biserica Ortodoxă o fi fost „un coparticipant activ" în chestiunea naționalizării, dar „organicitatea corpului bisericesc, perfect justificată dogmatic", nu are cum *să treacă* „asupra comunității sociologice" (evident, dintr-un abuz al ierarhiei eclesiale, cum insinuează dl. L. Ș.) pentru a realiza „un realism ontologic național"(!), o dată ce caracteriza *deja* comunitatea socială în mod firesc, ca factor formator, aglutinant, alături de limbă; numai dacă ar fi vorba de un „transfer" terminologic, ca suport al unei ideologii religioase. Cu alte cuvinte, dacă aveam impresia că dogme ca „organicitatea corpului bisericesc" sunt realități, ei bine, ne înșelam; „confuzia cronică dintre corpul național și corpul hristic", specifică atât spațiului politic cât și, mai ales, celui eclesial, nu ar fi decât rezultatul acestui transfer terminologic și ideologic abuziv, iar în cele din urmă rezultatul faptului că sintagma „corp hristic" nu denumește decât un simplu concept, într-o filosofie a religiei altminteri frumoasă, poate chiar fascinantă.

Astfel, „naționalismul a fost sacralizat" sau, după cum am văzut, falsificat prin „coparticiparea activă" a acestei teribile organizații numite „Biserica Ortodoxă", pentru atingerea scopului cel măreț urmărit veacuri de-a rândul de conducătorii ei, anume „naționalizarea Bisericilor locale fără a fi desacralizate", adică lipsite de „misticismul" lor revendicat abuziv, vezi bine. Urmarea acestor eforturi? „Bisericile Ortodoxe participă la noua comunitate națională nu în calitate de simplă morală socială [cum s-ar fi întâmplat dacă nu s-ar fi „sacralizat" națiunea – n. n.], ci în calitate de purtător mistic al identității naționale". Fericită formularea din urmă, cu atât mai mult cu cât exprimă totuși un adevăr. Eseul d-lui L. Ș. ar fi trebuit intitulat *De la simbolismul de bun-simț la realismul ontologic impertinent*: ceea ce, conform autorului, ar fi încă de la origini doar o vorbă „de dânșii inventată", a devenit, "după lupte seculare", un fals realist.

Codrin V. SMIRNOFF

La Muntele Athos

Negrăită binecuvântare a lua calea fericirii fără de timp a Ortodoxiei celei neștirbite de istorie, calea pământului ales întru îndreptare și sfințenie închinătorilor creștini de către Preacurata Fecioară!

Rugăciunile Preacuratei și mila lui Dumnezeu l-au dăruit și pe autorul rândurilor de față a petrece câteva zile în Sfântul Munte al Athosului, matcă de sfințenie și dreaptă slăvire. Istoria locului impresionează cu adevărat prin mulțimea minunilor. De pildă, cei veniți să prade și-au primit răsplata nu de la oameni, ci de la puterile cerești, apărătoare de dincolo de timp ale Sfântului Munte. Aici te simți ocrotit de căldura dragostei Preacuratei Fecioare, care nu lasă nimic la voia întâmplării. Închinătorii de alte confesiuni rămân extaziați intrând în ordinea suprafirească a „Edenului" coborât cu grijă maternă pe Pământ, căci „raționalul", „hazardul", măsuri ale lumii păgâne, sunt aici abolite. Starea de grație, cotidiană, înlătură orice sechele sufletești de-acum obișnuite pe trupul rănit al lumii acesteia. Prin grija Maicii Domnului, prin hărnicia călugărilor athoniți, pelerinul nu știe ce e foamea, nu află de sete, nu ajunge să obosească pe lungile cărări athonite. Suflarea otrăvită a lumii este uitată și, pătruns de aerul tare al credinței dreptmăritoare, nu-ți mai poți dori trecutul patimilor, al ritmurilor clocotitoare.

De cum ajungi în portul Daphne, muntele te întâmpină, îmbrățișându-te fără împotrivire cu pacea lui. O anume lentoare în mișcări a călugărilor te invită nemărturisit și complice să accepți un ritm străvechi, așezat, de respirație a sufletului. Aici nu ești în lume și lumea te-a uitat cu toate ale ei. Rugăciunea lăuntrică e măsura oricărei activități. Călugărul, trecând cu cine știe ce ascultare, pare a cânta din priviri, iar pasul său este același de sute de ani. În spațiul liturgic al Athosului temporalitatea nu are substanță.

După agitația pestriță a Kareiașului (capitală administrativă), un fel de deltă a prisosului de icoane și obiecte de cult găzduite în magazine până să-și înceapă călătoria apostolică prin lume, masivitatea Marii Lavre, grea de istorie, se impune tăcut, trezindu-ne respectul. Forfota copilărească a pelerinilor s-a stins, iar la orizont se profilează turle în așteptare. Spre Sarai străjuiește biserica rusă Sfântul Andrei, acum în ruină. Liniștea mănăstirilor cheamă ca o promisiune, soarele aurește coaste împădurite, parcă născute de Marea Egee. Biserica din mijlocul Lavrei, icoana Sfântului Atanasie, crucea Sfântului Constantin, cedrii de 1000 de ani, toate reușesc să mă vindece de obsesia timpului. Dar „acasă" mă voi simți abia în schitul Prodromul, care strălucește alb în soarele peninsulei.

Dacă ar lipsi de la orizont albastrul Egeei, aș crede că mă aflu la poalele Ceahlăului, ascultând în liniștea de dinaintea lumii, parcă pentru întâia oară, vorba românească. Călugării ne vor zâmbi a bun-venit, iar părintele Iustinian ne va rostui spre arhondaric, unde ne va îmbia cu pepene și pâine, izbăvindu-ne de arșița amiezii. În răcoarea arhondaricului, fața zâmbitoare a fratelui Serapion și sfatul lui bun ne vor alunga osteneala. Mai apoi ne va întâmpina și părintele Calistrat cu o ascultare la grădină și, o dată cu înserarea, la adânci teologii, până ce toaca ne va chema la slujba de noapte. Ne va chema în Cer cu ecouri din cremenea Athosului, nuntași așteptându-și Mirele pe cărarea de ape deschisă în lumina lunii spre orizontul de răsărit. Iar când zorii vor miji din Altar, ne vom uni cu Creația la nunta liturgică, eternă, a omului cu Dumnezeu.

A doua zi vom pleca, nu fără sfatul stareţului Petroniu, icoană a călugărului cult aplecat spre rugăciune încă din tinerețe, și nu fără să ne fi închinat în cele două paraclise din peștera Sfântului Atanasie, simple și desăvârșite.

Athosul nu se dezvăluie turistului grăbit și nu se regăsește în pliantul turistic. Pentru turiști, Athosul rămâne o îngrămădire de cetăți masive, medievale, populate exclusiv masculin, relicve ale istoriei neasimilate încă de civilizația modernă. Dar pentru pelerini, veniți să se roage icoanelor făcătoare-de-minuni prin a căror mijlocire se revarsă harul de-viață-dătător al Mângâietorului, Muntele Sfânt înseamnă instăpânirea paradoxală a cerului pe pământ, prefigurare pământească a Zilei a Opta. Minunea, suprafirescul intră astfel în realitatea cotidiană, iar omul curățit prin har se îndumnezeiește.

Sfânta mănăstire Vatopedi, în care și-a conturat sufletul prin ascultare viitorul voievod moldav, ctitor și apărător al Ortodoxiei, Ștefan cel Mare și Sfânt, este următorul nostru popas. Aici îl cunosc pe fratele Irenée, călugărul francez de la arhondariki. *Are 20 de ani, a renăscut întru dreapta credință, iar acum e gazda noastră, pelerini sosiți în fapt de seară, pe veranda deschisă spre golf. Bliţurile sclipesc intermitent, sfâșiind zările învăluite în tăcerea fantomatică a serii. Mărturisirile contenesc abia la chemarea bisericii – este vecernie și călcăm încet, reculeși, pietre care de 1200 de ani ne așteaptă genunchii, ca să slobozească ecoul rugăciunilor spre slava lui Dumnezeu. După vecernie, în fastul bizantin al trapezei, cunosc doi călugări români: pe fratele Gavriil, care îmi spune cu bucurie ce merită văzut, și pe fratele Grigorie, doctor în Teologie, știutor de grecește la perfecție și cântăreț în strană. Ne închinăm la brâul purtat de Maica Domnului, ne închinăm lemnului Răstignirii, moaștelor Sfântului Ioan Gură de Aur și ale Sfântului Grigorie de Nazianz, ne prosternăm celor șapte icoane făcătoare-de-minuni ale Maicii Domnului, răspândite din pridvorul bisericii până la iconostas, vizităm paraclisele (dintre care unul înălțat de Petru Rareș), apoi ne răspândim pe la chilii, mult după miezul nopții.*

Utrenia grecească la Athos e un minunat prilej de contemplare a profunzimii și dumnezeirii artei bizantine: slujba athonită te pătrunde cu forță și dramatism, prin transpunerea misterului pe note, lumini și în imagini, dar mai ales prin trăirea *actului liturgic spre care tinde întreaga ta ființă, ca într-o regăsire. Pe un astfel de „tărâm" descoperi că viața în rugăciune înseamnă deschidere spre harul dumnezeiesc, teologie trăită în pleroma Ortodoxiei, centrare soteriologică pe mântuire, permanentă și mereu reînnoită „punere pe cale" a unui început bun.*

Athosul, far călăuzitor și liman binecuvântat, este, pentru tânărul creștin asaltat de tentațiile civilizației informaționale, garanția unei necesare articulări spirituale cu trăirea profund ortodoxă a Sfinților Părinți. Pământul binecuvântat, presărat cu zeci de mănăstiri, a cărei stăreție o are însăși Maica Domnului, atrage mereu suflete curate, doritoare de liniște sufletească, departe de lumea dezlănțuită, la întâlnirea cu Hristos. Nu rareori, pelerinii, veniți doar pentru câteva zile, sub impulsul unei misterioase chemări, rămân toată viața, înălțându-se prin trăire curată spre cununa neveștejită, pregătită în Ceruri.

La rându-mi, cu voia și ajutorul lui Dumnezeu, voi pune un nou început. Mai trainic. Căci am intrat într-o ordine de dincolo de timp (măcar și în sens ideatic), în „cetatea lui Dumnezeu", iar acum mă întorc, binecuvântat de Maica Domnului, pe pământul care se cere, negrăit, după Cer.

Călin BACIU

COMENTARIU LA CARTEA LEVITIC

Leviticul **este cea de-a treia carte a Pentateuhului. Evreii o numesc fie *Weiqra* (= şi El a chemat), după cuvântul cu care începe cartea, fie, după conţinut, *Torat Haqohanim* (= Legea Preoţilor) sau *Torat Haqorbanot* (= Legea Jertfelor). În *Septuaginta*, cartea se numeşte *Levitikon*, de la Levi, devenit trib sacerdotal în Israel. *Leviticul* este cheia religiei iudaice, oferind cadrul pentru toate celelalte cărţi biblice. În ce ne priveşte, vom căuta mai cu seamă sensurile morale şi mistice ale vechilor rânduieli mozaice, în lumina împlinirii lor în Hristos.**

Tabernacolul Torei, cu sulurile Cărţilor lui Moise

urmare din numerele trecute

Cap. 24, 1-9: "Şi a grăit Domnul cu Moise şi a zis: Porunceşte fiilor lui Israel să-ţi aducă untdelemn de măsline, curat şi limpede, pentru candele, ca să ardă sfeşnicul necontenit, înaintea perdelei din cortul adunării, şi-l va aprinde Aaron şi fiii lui înaintea Domnului, ca să ardă totdeauna, de seara până dimineaţa. Acesta este aşezământ veşnic în neamul vostru. Candelele să le pună în sfeşnicul cel de aur curat de dinaintea Domnului, ca să ardă sfeşnicul de seara până dimineaţa. Să luaţi făină de grâu şi să faceţi din ea douăsprezece pâini; fiecare pâine să fie de două zecimi de efă. Şi să le puneţi pe două rânduri, câte şase pâini în rând, pe masa cea de aur curat de dinaintea Domnului; pe fiecare rând să pui tămâie curată şi sare, şi vor fi acestea, pe lângă pâini, jertfă de pomenire înaintea Domnului. În ziua odihnei să se pună acestea necontenit înaintea Domnului, din partea fiilor lui Israel; acesta este legământ veşnic. Ele vor fi ale lui Aaron şi ale fiilor săi, care le vor mânca în locul cel sfânt, că acestea sunt sfinţenie mare pentru ei din jertfele Domnului: acesta este aşezământ veşnic".

"Deci era untdelemn curat de măsline (...). Căci în Biserici pururea e lumina curată şi adevărată, adică cea prin Hristos în Duhul, chiar dacă e împărtăşită prin glasul slujitorilor (...). Şi ardea candela şi în primul cort. Iar acest lucru are un înţeles îndoit. Căci în partea mai lăuntrică luminau şapte candele care se aprindeau dimineaţa, răspândind o lumină mai bogată peste cei ce intrau. Iar sfeşnicul era Hristos, care umplea, prin chip, pe cei ce voiau să intre în Sfânta Sfintelor cu o lumină mare din toate părţile. (...) Iar candelele se aprindeau dimineaţa, ceea ce indica timpul întrupării. Căci atunci s-a luminat ca de ziuă şi a răsărit lumina spirituală, alungând întunericul vechii noastre neştiinţe şi împrăştiind negura ce stătea peste inimile tuturor ca o noapte. (...) Dar pe când în cortul mai lăuntric era lumina bogată şi curată a celor şapte candele, în cortul dintâi era o singură candelă care lumina, arătând, cred, că nici cei călăuziţi prin lege, ca pedagog, nu erau lipsiţi de lumina dumnezeiască. Căci şi legea dată prin Moise chema de la mulţimea de zei la cunoştinţa Dumnezeului Celui prin fire şi cu adevărat şi depărta pe cei vechi de la slujirea zidirii în locul Ziditorului, îndemnându-i să se alipească de Făcătorul tuturor.(...)(Iar) candela (indica) pe Ioan, dumnezeiescul Botezător, iar cele douăsprezece pâini preînchipuiesc ceata sfinţilor Apostoli. (...) Dumnezeiescul Botezător le-a fost lumină şi candelă, după asemănare şi prin împărtăşire de Hristos, celor din lege şi din Iudeea. (...) În acelaşi mod zicem că trebuie înţeleşi sfinţii Apostoli ca pâini. Căci cina este pâinea cea după fire şi cu adevărat, cea care s-a coborât din cer şi e de viaţă făcătoare. Dar prin imitarea celei după fire şi prin împărtăşire, şi dumnezeieltii învăţători sunt pâini ce ne hrănesc întru dreapta credinţă, sădindu-ne cuvintele vieţii şi potolind foamea din neştiinţă a sufletelor celor ce cred. Şi pâinile sunt deopotrivă la număr cu ucenicii. Căci zice că trebuie să fie douăsprezece şi aşezate în două rânduri, şase de o parte şi şase de alta, pâinea stând oarecum în cerc şi având în mijloc aşezată pâinea cea una şi din cer, adică pe Hristos. Şi fiecare e de două zecimi, adică de două măsuri desăvârşite. Căci desăvârşiţi au fost în amândouă privinţele dumnezeieştii ucenici, fiind neştirbiţi în tot ce e bun, cu lucrul şi cu cuvântul. Iar la ele se adaugă tămâie şi sare, tămâia indicând buna mireasmă întru sfinţenie şi întru aroma lui Hristos, iar sarea, înţelepciunea.(...) Şi se pun înainte în ziua Sâmbetei. Căci ziua grăirii sfinţilor Apostoli e timpul arătării unei alte Sâmbete, adică al venirii lui Hristos. Deci (sabatismul) spiritual şi adevărat este timpul venirii Mântuitorului nostru. Iar pâinile se pun înaintea ochilor lui Dumnezeu (...), Cel ce priveşte şi învredniceşte pururea pe sfinţi de supravegherea Sa.(...)(Aaron şi fiii săi vor mânca pâinile). Căci scrierile sfinţilor Apostoli ne stau la îndemână spre hrană, nouă, celor îndreptaţi prin credinţă, neamului sfânt şi sfinţit, poporului agonisit şi ales şi uns cu harul Sfântului Duh"[1].

10: *"În vremea aceea, fiul unei israelite, născut între israeliţi dintr-un egiptean, a ieşit la fiii lui Israel şi s-a sfădit în tabără cu un israelit".*

Verbul *a ieşi* "sugerează exact statutul de străin al fiului unui egiptean; deşi a plecat din Egipt cu familia mamei sale, acesta locuia ca oricare străin în afara taberei israelite. Ca să ajungă aici, el trebuia să *iasă* din cortul său şi să intre în tabăra poporului ales"[2].

11: *"Şi fiul israelitei, hulind numele Domnului şi grăindu-l de rău, a fost adus la Moise, iar numele mamei lui era Şelomit, fata lui Dibri, din neamul lui Dan".*

Şelomit înseamnă "cea paşnică"; *Dibri*, "cuvânt" sau "palavragiu"; iar *Dan*, "judecată". Sufletul ce părăseşte pacea, ascultând felurite pălăvrăgeli necuviincioase, se face vrednic de judecată.

12-14: *"Acela a fost pus sub strajă, ca să-l judece după porunca Domnului. Atunci a grăit Domnul cu Moise şi a zis: Scoate pe hulitor afară din tabără şi toţi cei ce au auzit să-şi pună mâinile lor pe capul lui, iar toată obştea să-l ucidă cu pietre".*

Gestul punerii mâinilor pe capul hulitorului "avea semnificaţia ritualică a unei expieri: toţi cei care au auzit blasfemia au devenit impuri şi nu-şi puteau recăpăta puritatea rituală decât prin expiere"[3].

15-16: *"Apoi fiilor lui Israel să le spui: Omul care va huli pe Dumnezeu îşi va agonisi păcat. Hulitorul numelui Domnului să fie omorât neapărat; toată obştea să-l ucidă cu pietre. Sau străinul, sau băştinaşul, de va huli numele Domnului, să fie omorât".*

Hulitori sunt, mai ales, ereticii. Ei "îşi ascut limba şi mintea neruşinată pentru a înjura pe Duhul dumnezeiesc şi pentru a lua în stăpânire mintea celor slabi, despărţindu-i de cunoştinţa nerătăcită şi adevărată şi aruncându-se în gropile pieirii, vărsând în ei veninul nepriceperii lor"[4]. Ereticul poate fi *străin*, adică rupt cu totul de Biserică, sau *băştinaş*, umblând încă în adunarea celor dreptcredincioşi. Oricum ar fi, unul ca acesta e mort înaintea lui Dumnezeu, agonisindu-şi osândă veşnică.

17-23: *"De va lovi cineva un om şi va muri, acela să fie omorât. De va lovi cineva dobitoc şi va muri, acela să dea dobitoc pentru dobitoc. De va pricinui cineva vătămare aproapelui său, aceluia să i se facă ceea ce a făcut el altuia: frântură pentru frântură, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte: cum a făcut el vătămare altui om, aşa să i se facă şi lui. Cel ce va ucide dobitoc să dea altul; iar cel ce va ucide om să fie omorât. Aceeaşi judecată să aveţi şi pentru străin şi pentru băştinaş, că Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru! Şi după ce Moise a spus acestea fiilor lui Israel şi au făcut fiii lui Israel cum poruncise Domnul lui Moise, au scos pe hulitor afară din tabără şi l-au ucis cu pietre".*

E reluată aşa-numita *lege a talionului*, analizată în *Ieşirea*. Vom reproduce aici doar un scurt comentariu, care pune accentul în mod potrivit: "o astfel de poruncă este cea mai mare dovadă a iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Dumnezeu n-a pus această lege ca să ne scoatem ochii unii altora, ci ca să ne ferim de a face aşa ceva altora, de frică să nu păţim şi noi la fel"[5].

Cap. 25, 1-2: "Grăit-a Domnul cu Moise pe Muntele Sinai şi a zis: Vorbeşte fiilor lui Israel şi le spune: După ce veţi intra în pământul pe care îl voi da vouă, să se odihnească pământul: să fie o odihnă în cinstea Domnului".

"O dată cu sedentarizarea lor în ţara promisă, neamul israeliţilor va trebui să aplice legea sabatului şi asupra pământului cultivat: fiecare al şaptelea an va fi un an sabatic, an de odihnă absolută pentru ogorul cultivat. În timpul acestui an, comunitatea va trebui să se hrănească din rezerve"[6].

3-7: *"Şase ani să semeni ogorul tău, şase ani să lucrezi via ta şi să aduni roadele lor; iar anul al şaptelea să fie an de odihnă a pământului, odihna Domnului; ogorul tău să nu-l semeni şi via ta să n-o tai în anul acesta. Ceea ce va creşte de la sine pe ogorul tău să nu seceri şi strugurii de pe viţele tale netăiate să nu-i culegi, ca să fie acest an de odihnă pentru pământ. Şi aceste roade vor fi în timpul odihnei pământului hrană pentru tine, pentru robul tău şi pentru roaba ta, pentru simbriaşul tău şi pentru străinul tău care s-a aşezat la tine; pentru dobitocul tău şi pentru fiarele cele de pe pământul tău, să fie de hrană toate roadele lui".*

Anul sabatic (*şenath Şabbathon*) "este considerat după Legea mozaică odihnă în cinstea Domnului şi acest lucru se reflectă în nelucrarea pământului, timp în care credincioşii israeliţi îşi aminteau că Dumnezeu este adevăratul proprietar al terenurilor stăpânite de ei prin tragere la sorţi şi ei sunt doar nişte uzufructuari vremelnici ai bunurilor produse de acestea"[7]. Înfruptarea întregii zidiri din roadele pământului anticipează ospăţul euharistic: "Ospăţ întăritor este liniştea întru Domnul, care aduce pacea sufletului. De aceea şi noi să ne găsim liniştea în Cuvânt"[8].

8-9: *"Să numeri apoi şapte ani de odihnă, adică de şapte ori câte şapte ani, ca să ai în cei de şapte ori câte şapte ani, patruzeci şi nouă de ani. Şi să trâmbiţezi cu trâmbiţa în luna a şaptea, în ziua a zecea a lunii; în ziua curăţirii să trâmbiţezi cu trâmbiţa în toată ţara voastră".*

"Ziua curăţirii începe după ce va veni Iisus Hristos; (acesta e) înţelesul tainic al curăţiei , nu cel de suprafaţă"[9]. "Timpul de şapte zile (ani) poate fi sau timpul care prin cele şapte perioade numărate restabileşte odihna cea mai înaltă, sau cele şapte cruri, pe care unii le numără progresiv, sau chiar ţinutul care stă nemişcat învecinat cu lumea spirituală, numit al optulea număr. Scriptura, dar, spune că gnosticul trebuie să se ridice din limea creată şi din păcat. După şapte zile se aduc jertfele pentru păcat; că există teama unei schimbări, chiar când se atinge a şaptea mişcare circulară"[10]. Putem pierde toată agoniseala chiar în pragul zilei a opta! De aceea se cuvine să veghem întregul nostru timp, oricât ne-am fi apropiat de Dumnezeu.

10: *"Să sfinţiţi anul al cincizecilea şi să se vestească slobozenie pe pământul vostru pentru toţi locuitorii lui. Să vă fie acesta an de slobozenie, ca să se întoarcă fiecare la moşia sa; fiecare să se întoarcă la ogorul său".*

O dată la 50 de ani, după trecerea unui ciclu (7X7) de ani sabatici, se sărbătorea *Anul jubileu* (*şenath hayyobel*) sau *Anul 50* (*şenath hachamişim*) sau *Jubileul* (*yobel*). Anul jubileu era închinat lui Dumnezeu: pământul era lăsat nelucrat şi, în plus, acum îşi reprimea fiecare israelit proprietatea funciară înstrăinată, iar sclavii erau eliberaţi, motiv pentru care acest an mai era numit şi *anul eliberării* (*şenath hadderor*).

11-12: *"Anul al cincizecilea să vă fie an de slobozenie: să nu semănaţi, nici să seceraţi ceea ce va creşte de la sine pe pământ, şi să nu culegeţi poama de pe viţele netăiate, că acesta e jubileu; sfânt să fie pentru voi; roadele de pe ogor să le mâncaţi".*

"Observă deci că legea îngăduie să se are, să se semene şi să se cultive viile înainte de anul al şaptelea. Dar a poruncit ca în al şaptelea să ne uşurăm de grija acestora. Şi ne uşurăm odihnindu-ne (sabatizând) în Hristos şi depărtând grija celor pământeşti şi înstrăinându-ne de împrăştierile deşarte. Şapte săptămâni de ani, adică în vecii vecilor, vom petrece desfătându-ne de bunurile duhovniceşti pregătite şi puse la îndemâna noastră de Dumnezeu şi vom prăznui. Căci timpul acela din urmă ne va fi timp de slobozire a tuturor celor ce ne aflăm în toată lumea, când fiecare se va reîntoarce la avutul lui, adică la sorţul cuvenit şi rânduit de Dumnezeu. Pentru că precum felurită este viaţa sfinţilor, aşa e şi a cununilor, Dumnezeu măsurând răsplata potrivit cu faptele fiecăruia"[11].

13-15: *"În anul jubileu să se întoarcă fiecare la moşia sa. De vei vinde ceva aproapelui tău sau de vei cumpăra ceva de la aproapele tău, să nu înşele nimeni pe aproapele său. După numărul anilor trecuţi de la cel din urmă jubileu să cumperi de la aproapele tău, şi după numărul anilor de cules să-ţi vândă el".*

Ana USCA

---

1. Sf. Chiril al Alexandriei, *Închinarea şi slujirea în duh şi în adevăr*, XVII.
2. LEV, p.199.
3. *Ibid.*
4. *Ibid.*, p. 201.
5. Sf. Chiril al Alexandriei, *Despre Sfânta Treime*, V.
6. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, XVI, 6.
7. LEV, p. 200.
8. AB, p. 308.
9. Sf. Ambrozie al Milanului, *Scrisori*, LXVII, 14.
10. Origen, *Omilii la Cartea Ieremia*, XII, 13.
11. Clement Alexandrinul, *Stromate*, IV, 159, 2-3.

Pasajul "se referă la tranzacţia funciară. Ţinând seama de faptul că la următorul an jubileu proprietatea asupra pământului va reveni stăpânului iniţial, în cadrul tranzacţiei trebuie să se ţină seama, la stabilirea preţului, de numărul anilor scurşi de la ultimul an jubileu, ca şi de numărul celor rămaşi până la cel următor, ceea ce, în fond, este acelaşi lucru. Formulând punctul de vedere al celui care vinde şi, respectiv, al celui care cumpără, cei doi membrii ai frazei sunt echivalenţi"[12].

16: *"Dacă au rămas ani mai mulţi până la jubileu, sporeşte preţul, iar dacă au rămas puţini ani, micşorează preţul, căci un anumit număr de secerişuri îţi vinde el"*.

"Raporturile cronologice privesc perioada între două jubilee succesive; preţul unui ogor este proporţional nu doar cu întinderea suprafeţei sale, ci şi cu numărul de recolte pe care cumpărătorul le va obţine, ţinându-se seama că la proximul an jubileu proprietatea va reveni stăpânului iniţial. Acest tip de legiferare a proprietăţii funciare are la bază principiul că Dumnezeu este stăpânul unic al pământului, pe care El l-a împărţit iniţial celor douăsprezece seminţii ale lui Israel, care trebuie să-l păstreze ca atare"[13].

17-23: *"Să nu înşele nimeni pe aproapele său; teme-te de Domnul Dumnezeul tău; Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru. Faceţi poruncile Mele şi toate hotărârile Mele, faceţi şi păziţi toate acestea şi veţi locui liniştiţi pe pământ. Pământul îşi va da rodul său, veţi mânca până la saţ şi veţi trăi liniştiţi pe el. Iar de veţi zice: Dar ce să mâncăm în anul al şaptelea, când nici nu vom semăna, nici nu vom aduna roadele noastre? Vă voi trimite binecuvântarea Mea în anul al şaselea şi va aduce roadele sale pentru trei ani. Şi veţi semăna în anul al optulea, dar de mâncat veţi mânca roadele cele vechi până la al nouălea an; până se vor coace roadele anului al optulea veţi mânca din cele vechi din anii trecuţi. Pământul să nu-l vindeţi de veci, că pământul este al Meu; iar voi sunteţi străini şi venetici înaintea Mea"*.

Acestea amintesc oamenilor să-şi pună nădejdea lor în Dumnezeu, precum şi faptul că ei sunt străini pe pământ, până ce vor ajunge la patria cea adevărată, adică până ce vor moşteni viaţa cea de veci.

24-28: *"În toate părţile stăpânirii voastre să îngăduiţi răscumpărarea pământului. Dacă fratele tău, care e cu tine, va sărăci şi va vinde din moştenirea sa, să vină ruda sa de aproape şi să cumpere ceea ce vinde fratele său. Dacă însă nu va avea cineva rudenie, ci îi va da lui mâna şi va găsi cât îi trebuie pentru răscumpărare, atunci să numere anii vânzării sale, şi ce trece să întoarcă aceluia, căruia i-a vândut, şi se va întoarce la moşia sa. Iar dacă nu va găsi mâna lui cât trebuie să întoarcă aceluia, atunci pământul vândut de el va rămâne în mâinile cumpărătorului până la anul jubileu, şi în anul jubileu cumpărătorul va ieşi şi vânzătorul va intra în stăpânirea sa"*.

"Potrivit regimului special al proprietăţii funciare în Israel, în momentul când deţinea suma necesară răscumpărării pământului vândut, fostul stăpân era obligat să înapoieze cumpărătorului o sumă calculată astfel: din preţul plătit se scădea preţul recoltelor de care a beneficiat cumpărătorul, la care se adăuga un *surplus* echivalent cu preţul recoltărilor care au mai rămas până la viitorul an jubileu, când pământul ar fi revenit oricum proprietarului iniţial"[14].

29-31: *"De va vinde cineva casă de locuit în oraş îngrădit cu zid, poate s-o răscumpere până într-un an de la vânzarea ei; timp de un an poate s-o răscumpere. Iar de nu se va răscumpăra până la împlinirea unui an întreg, casa cea din oraş îngrădit cu zid va rămâne pentru totdeauna aceluia care a cumpărat-o şi urmaşilor lui, şi în anul jubileu nu va trece de la el. Iar casele din sate, care n-au împrejur zid, să se socotească deopotrivă cu pământul; ele se pot răscumpăra oricând şi în anul jubileu trec la fostul lor stăpân"*.

"Imobilele din oraşele întărite nu erau socotite bunuri absolut indispensabile, ca pământul. Pierderea unei case nu implica şi pierderea mijloacelor de a-şi obţine hrana. Din această cauză, şi prescripţiile patrimoniale diferă în cele două cazuri"[15].

32-33: *"Cât pentru oraşele leviţilor şi casele din oraşele stăpânirii lor, leviţii le vor putea răscumpăra de-a pururi. Iar dacă cineva din leviţi nu va face răscumpărarea, atunci casa vândută din oraşele stăpânirii lor se întoarce în anul jubileu, căci casele din oraşele leviţilor sunt stăpânirea lor între fiii lui Israel"*.

"Tribul leviţilor (...) avea atribuţii speciale în Israel: în vreme ce o parte din ei, şi anume urmaşii lui Aaron, îndeplineau funcţiile sacerdotală, ceilalţi membrii ai tribului se ocupau cu diferite acţiuni culturale şi religioase auxiliare, sub îndrumarea preoţilor. Specificul atribuţiilor lor comunitare nu le permitea să efectueze alte activităţi lucrative, aşa încât casele în care locuiau constituiau singura lor avere şi, deci, asemenea pământului pentru ceilalţi membrii ai comunităţii, nu puteau fi înstrăinate definitiv"[16].

34: *"Nici ogoarele dimprejurul oraşelor lor nu se pot vinde, pentru că acestea sunt moştenirea lor veşnică"*.

"Păşunile din jurul oraşelor leviţilor erau inalienabile prin lege, pentru a se putea asigura întreţinerea turmelor clasei preoţeşti"[17].

35-38: *"Dacă fratele tău va sărăci şi va ajunge la strâmtoare înaintea ta, ajută-l, fie străin, fie băştinaş, ca să trăiască cu tine. Să nu iei de la el dobândă şi spor, ci să te temi de Dumnezeul tău, ca să trăiască fratele tău cu tine. Eu sunt Domnul. Argintul tău să nu i-l dai lui cu camătă şi pâinea ta să nu i-o dai ca s-o iei cu spor. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru, Cel ce v-am scos din pământul Egiptului, ca să vă dau pământul Canaanului şi ca să fiu Dumnezeul vostru"*.

E oprită ferm cămătăria şi recomandată milostenia.

39-43: *"Când îţi va sărăci fratele şi ţi se va vinde ţie, să nu-l pui la muncă de rob, ci să fie el la tine ca simbriaş sau străin, şi să-ţi lucreze până la anul jubileu; iar atunci să se ducă de la tine, şi el şi copiii lui împreună cu el, să se întoarcă în neamul său şi să intre iarăşi în stăpânirea părinţilor săi. Pentru că ei sunt robii Mei, pe care Eu i-am scos din pământul Egiptului; să nu-i vinzi, cum se vând robii, să nu-i stăpâneşti cu cruzime şi să te temi de Dumnezeul tău"*.

"Aici se află exprimat temeiul teologic pentru care era interzis oricui să reducă un israelit la condiţia de sclav; nici chiar el însuşi nu se putea vinde. Scoţându-i din captivitatea egipteană, Dumnezeu a devenit singurul stăpân al fiilor lui Israel şi, în consecinţă, nimeni altcineva nu poate avea drept de proprietate asupra lor, nici măcar ei înşişi nu-şi aparţin"[18].

44-46: *"Iar ca să-ţi ai robul tău şi roaba ta, să-ţi cumperi rob şi roabă de la neamurile dimprejurul vostru. Puteţi să vă cumpăraţi şi din copiii străinilor, care s-au aşezat la voi, şi din neamul lor, care este la voi şi care s-a născut în pământul vostru; pot să fie averea voastră. Puteţi să-i daţi moştenire fiilor voştri după voi, ca orice avere, veşnic să-i stăpâniţi, ca pe robi. Iar asupra fraţilor voştri din fiii lui Israel şi unul asupra altuia, să nu domniţi cu cruzime"*.

"Interzisă fiind reducerea unui israelit la condiţia juridică de sclav, sclavii domestici se încadrau în Israel într-una din următoarele trei categorii: 1. străinii din afara graniţelor ţării; 2. străinii care locuiau între israeliţi şi 3. urmaşii acestora din urmă"[19]. "În Israel, sclavia antică a cunoscut forme mult mai blânde decât la Roma sau în alte părţi. Deşi avea datoria de a munci la porunca stăpânului, sclavul era considerat în Israel un membru al familiei acestuia, cu toate drepturile religioase şi culturale implicate"[20].

47-55: *"Dacă străinul sau veneticul tău s-a îmbogăţit pe lângă tine, iar fratele tău a sărăcit lângă tine şi s-a vândut veneticului, care s-a aşezat la tine, sau unui urmaş din neamul veneticului, atunci, după vânzare, se va putea răscumpăra; careva din fraţii lui va putea să-l răscumpere; sau unchiul lui, sau fiul unchiului va putea să-l răscumpere, sau careva din neamul lui, din seminţia lui să-l răscumpere; sau de va avea îndestulare, să se răscumpere singur. Şi acela să se răfuiască cu cel ce l-a cumpărat, de la anul când s-a vândut el până la anul jubileu, şi argintul pentru care s-a vândut să i-l întoarcă după numărul anilor; socotindu-i ca slujiţi de un simbriaş vremelnic la el. Şi dacă rămân încă mulţi ani, el va plăti răscumpărarea potrivit anilor acestora, după preţul cu care a fost cumpărat. Iar dacă rămân puţini ani până la anul jubileu, să-i numere şi să plătească, pentru răscumpărarea sa, după numărul anilor. El să fie la dânsul cu anul, ca simbriaşul, şi acela să nu-l stăpânească cu asprime înaintea ochilor tăi. Iar dacă el nu se va răscumpăra în chipul acesta, atunci în anul jubileu va ieşi el însuşi, şi împreună cu el, şi copiii lui, pentru că fiii lui Israel sunt robii Mei; robii Mei sunt ei, că Eu i-am scos din pământul Egiptului. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru"*.

Dacă Dumnezeu ne-a eliberat din robia păcatului şi a morţii, nu trebuie să ne mai întoarcem la relele noastre deprinderi, slujindu-le lor. Fraţii celui căzut au şi ei datoria de a-l ajuta să se elibereze. Totodată, e făgăduită izbăvirea tuturor celor ce nu s-au înstrăinat cu totul de Dumnezeu. Dar aceasta se va petrece abia după plătirea întregului preţ de răscumpărare!

(va urma)

12. Sf. Chiril al Alexandriei, *Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr*, XVII.
13. *LEV*, p. 200.
14. *Ibid.*
15. *Ibid.*, p. 201.
16. *Ibid.*
17. *Ibid.*
18. *Ibid.*
19. *Ibid.*
20. *Ibid.*

SEBASTIAN MOCANU (1916 – 2001)

Născut la 1 ianuarie 1916 în localitatea Scărişoara, jud. Alba, Sebastian Mocanu a fost al zecelea dintre cei unsprezece copii ai soţilor Teodor şi Sofia Mocanu. A urmat şcoala primară la Scărişoara, Lăzeşti şi Câmpeni, iar liceul, început la Turda, l-a terminat la Oradea ("Emil Gojdu"). Între 1934 şi 1938 a urmat cursurile Facultăţii de Litere şi Filosofie din Cernăuţi, unde a fost şi ultimul preşedinte al vestitei Societăţi Arboroasa, în fruntea căreia se aflase pe vremuri Ciprian Porumbescu. În 1938, la deschiderea anului universitar, manifestează cu un grup de 70 de studenţi naţionalişti pentru eliberarea din închisoare a Căpitanului (care în mai fusese condamnat abuziv la 10 ani de muncă silnică). Este arestat şi rămâne în închisoare până la prăbuşirea dictaturii carliste. În timpul scurtei guvernări Legionare, este secretarul sociologului Traian Brăileanu, ministrul Educaţiei Naţionale, Cultelor şi Artelor. După evenimentele din ianuarie 1941, a ajuns în lagărele nemţeşti. Între 1948 şi 1964 a fost deţinut politic, pentru activitate anticomunistă. În 1965 s-a căsătorit cu Iuliana Mocanu, care-i va dărui doi băieţi: pe Tudor (de la care se va bucura de trei nepoţi: Suzana, Georgiana şi Sebastian) şi pe Gelu. S-a pensionat în 1986, iar după 1989 s-a angajat din plin în activitatea A. F. D. P. R. şi în publicistica de dreapta. A colaborat cu precădere la *Gazeta de Vest* şi la *Permanenţe* (unde a făcut parte şi din comitetul director), dar a fost prezent, într-o vreme, şi-n paginile *Punctelor cardinale*. În 1994, ca supliment al revistei *Gazeta de Vest* din Timişoara, i-au apărut *4 scrisori legionare*, una dintre cele mai vii şi mai responsabile mărturii polemice post-decembriste ale generaţiei sale.

S-a stins în toiul toamnei acestui an, lăsând în urmă o mulţime de rude şi de prieteni îndureraţi, dar şi o pildă de rectitudine care va supravieţui în inimile tuturor celor ce l-au cunoscut.

Dumnezeu să-l odihnească.

Un evreu renegat avertizează America

Discursul milionarului Benjamin H. Freeman din 1961

Aici, în Statele Unite, sioniştii şi coreligionarii lor deţin un control total asupra guvernului nostru. Din foarte multe motive (prea multe şi prea complexe pentru a le analiza acum), sioniştii şi coreligionarii lor conduc aceste State Unite asemenea unor monarhi absoluţi. Veţi putea, evident, considera că este o afirmaţie foarte vagă, dar permiteţi-mi să vă descriu ce s-a petrecut în timp ce noi dormeam.

Ce s-a petrecut? Întâi s-a petrecut Primul Război Mondial, care a izbucnit în 1914. Mai sunt puţini oameni de vârsta mea care-şi amintesc lucrul acesta. Acest război a fost purtat într-o tabără de către Marea Britanie, Franţa şi Rusia, iar în cealaltă tabără de către Germania, Austro-Ungaria şi Turcia. În doar doi ani, Germania practic câştigase acel război: nu doar *de jure*, ci chiar *de facto*. Submarinele germane, care au fost o surpriză pentru întreaga lume, nimiciseră toate convoaiele din Atlantic. Marea Britanie rămăsese fără muniţii pentru soldaţii ei, cu alimente pentru doar o săptămână, după care a urmat foametea. În aceeaşi perioadă, armata franceză era zguduită de rebeliuni. Francezii pierduseră 600.000 de tineri pe Somme, în timpul defensivei de la Verdun. Armata rusească înregistra dezertări masive, oamenii îşi luau jucăriile şi plecau acasă; ruşii nu-l iubeau pe Ţar. Armata italiană era şi ea pe cale de a se prăbuşi. Nu se trăsese un singur foc pe teritoriul Germaniei. Nici un singur soldat inamic nu trecuse frontiera în Germania. Şi, cu toate acestea, Germania era cea care oferea Angliei condiţiile păcii. Germania oferea Angliei o pace negociabilă, pe care juriştii o numesc *statu quo ante basis*. Aceasta înseamnă : «Să dăm războiul deoparte şi să considerăm totul aşa cum a fost înainte ca războiul să înceapă». Deci Anglia, în vara lui 1916, începuse să analizeze aceste propuneri; şi încă în mod serios. Şi nici nu prea avea de ales. Era una din două: să accepte o pace negociabilă, pe care Germania o oferea cu generozitate, sau să continue un război inutil, până la nimicirea totală. În timp ce aceste evenimente aveau loc, sioniştii din Germania (care reprezentau de fapt pe sioniştii din Estul Europei) au mers la Ministerul de Război britanic şi (aici voi fi foarte laconic, pentru că povestea este lungă, dar am toate documentele care dovedesc afirmaţiile mele) au spus: «Uitaţi cum stau lucrurile. Încă mai puteţi câştiga acest război. Nu trebuie să vă predaţi. Veţi putea câştiga acest război dacă Statele Unite ar deveni aliaţii voştri». La vremea respectivă Statele Unite nu erau implicate în război. Eram proaspeţi; eram tineri; eram bogaţi; eram puternici. Sioniştii au spus Angliei: «Vă garantăm că vom aduce Statele Unite în acest război ca aliat al vostru, să lupte de partea voastră, cu condiţia să ne promiteţi Palestina pentru după victorie». Cu alte cuvinte, ei făcuseră târgul următor: «Vom aduce SUA în război ca aliat al vostru. Preţul pe care trebuie să-l plătiţi este Palestina, după ce anihilaţi Germania, Austro-Ungaria şi Turcia». Anglia avea tot atâta drept să promită cuiva Palestina cât ar fi avut SUA dreptul să promită, de exemplu, Japoniei Irlandei, pentru vreun motiv oarecare. Este absolut absurd că Marea Britanie, care nu a avut niciodată vreo legătură, vreun interes sau vreun drept asupra a ceea ce se numea Palestina, să folosească această ţară precum moneda de schimb oferită sioniştilor pentru serviciul lor de a aduce SUA în război. Cu toate acestea, Marea Britanie a făcut această promisiune sioniştilor, în octombrie 1916. Iar la puţin timp după acesta – nu ştiu câţi dintre dumneavoastră îşi mai amintesc – Statele Unite, care erau în cvasitotalitate progermane, au intrat în război împotriva Germaniei de partea Marii Britanii. Am afirmat că SUA erau în cvasitotalitate progermane, deoarece ziarele americane erau controlate de evrei, bancherii americani erau evrei şi, în general, *mass-media* din America aparţineau evreilor; iar ei, aceşti evrei, erau progermani. Erau progermani, deoarece foarte mulţi dintre ei proveneau din Germania şi doreau să vadă o Germanie care-l va distruge pe Ţar. Evreii nu-l iubeau pe Ţar şi nu doreau să vadă Rusia câştigând războiul. Aceşti bancheri evreo-germani, precum Kuhn Loeb şi alte bănci celebre americane, refuzaseră să finanţeze Anglia sau Franţa, fie şi cu un singur dolar. Ei au stat deoparte, spunând: «Câtă vreme vedem Franţa şi Anglia aliate cu Rusia, nici un cent!». În schimb, aceşti bancheri au pompat bani în Germania, luptând în acest mod alături de ea, în speranţa de a vedea Rusia îngenunchiată şi pe Ţar anihilat. Acum, aceiaşi evrei, când au văzut nesperata posibilitate de a obţine Palestina, au mers în Anglia şi au făcut acest târg! La vremea respectivă aceasta a dus la o schimbare totală de atitudine, exact ca un semafor care se schimbă de pe roşu pe verde. După ce toate ziarele americane fuseseră progermane, explicând dificultăţile întâmpinate de către Germania în războiul dus împotriva Angliei, deodată, pentru aceleaşi ziare, germanii nu mai erau buni. Germanii erau ticăloşi. Germanii erau numiţi «huni». Germanii executau surori ale Crucii Roşii. Germanii tăiau mâinile bebeluşilor. Puţin după aceea, Woodrow Wilson a declarat război Germaniei. Sioniştii din Londra au telegrafiat în SUA judecătorului Louis Bradeis (de la Curtea Supremă de Justiţie), spunându-i : «Du-te acum şi fă presiuni asupra preşedintelui Wilson. Noi obţinem de la Anglia ce dorim. Acum e rândul tău să faci presiuni asupra preşedintelui Wilson să aducă în război Statele Unite». Iată cum au intrat în război Statele Unite ale Americii. America nu avea nici un interes în acel război; America avea la fel de mult interes în acel război ca şi cineva care s-ar gândi să fie pe lună în această seară mai degrabă decât în patul lui. Pentru contextul Primului Război Mondial nu a existat nici un sens ca America să fie implicată în ostilităţi. După ce noi, americanii, am intrat în război, sioniştii au mers în Marea Britanie şi au spus: «Ei bine, noi ne-am îndeplinit obligaţiile, conform acordului. Daţi-ne acum şi în scris că veţi respecta târgul şi că ne veţi da Palestina după război». Ei atunci nu ştiau dacă războiul va mai dura un an sau zece ani. Aşa că s-au gândit să conceapă o «chitanţă». Şi «chitanţa» a luat forma unei scrisori, care a fost însă redactată într-un limbaj foarte criptic, astfel încât lumea să nu-şi poată da seama despre ce era vorba. Şi această scrisoare a fost denumită Declaraţia Balfour. Declaraţia Balfour nu era deci decât promisiunea Marii Britanii de a plăti sioniştilor preţul efortului lor de a aduce SUA în război. Deci această celebră Declaraţie Balfour, despre care toţi auzim vorbindu-se, este la fel de falsă ca o bancnotă de trei dolari. Şi nu cred că aş fi putut demonstra acest lucru mai mult decât am făcut-o.

De aici au început necazurile. Statele Unite au intrat în război. Statele Unite au strivit Germania. Când războiul a luat sfârşit şi germanii au mers la Paris, pentru Conferinţa de Pace, acolo se aflau 117 evrei: era delegaţia condusă de către Bernard Baruch. Iar eu am fost acolo: e normal deci câştiu. Ce s-a întâmplat apoi? Evreii, în cadrul Conferinţei de Pace, în timp ce tăiau în felii Germania şi împărţeau după plac Europa naţiunilor care aveau şi ele pretenţii, au spus: «Ce-ar fi să ni se dea nouă Palestina?». După care au scos în public, în faţa germanilor (care nu ştiau nimic), Declaraţia Balfour. Abia atunci germanii au înţeles că fuseseră învinşi şi obligaţi să plătească înspăimântătoarele reparaţii de război numai din cauza faptului că sioniştii doriseră Palestina şi fuseseră decişi să o obţină, prin orice mijloace.

Evenimentele acestea ne conduc la un alt punct interesant al istoriei. Când germanii au realizat ce se petrece, au fost, evident, indignaţi. Trebuie precizat că, până în acel moment, în nici o ţară a lumii evreii nu erau mai confortabil instalaţi decât în Germania. Era acolo domnul Rathenau, care era un personaj la fel de important în finanţele şi industria Germaniei cum era Bernard Baruch la noi. Era domnul Balin, care deţinea două mari linii maritime, North German Lloyd's şi Hamburg-American Lines. Era domnul Bleichroder, bancherul familiei Hohenzollern. În Hamburg, era familia de evrei Warburg, deţinători ai celor mai mari bănci comerciale ale lumii. Evreii trăiau foarte bine în Germania, fără îndoială. Deci germanii au avut tot dreptul să gândească: «Iată într-adevăr trădare»! A fost o trădare care poate fi comparată cu următoarea situaţie ipotetică. Să presupunem că SUA ar fi în război cu URSS, iar noi învingem şi le spunem ruşilor: «Ştiţi ceva, hai să uităm toată tărăşenia ! Vă oferim o pace negociabilă». Şi deodată China comunistă ar intra în război ca aliată a URSS. Şi implicarea Chinei ar duce la înfrângerea noastră. O înfrângere dureroasă, cu un cortegiu de reparaţii pe care imaginaţia unui om nu le poate concepe. Apoi imaginaţi-vă că, după înfrângerea noastră, am afla că tocmai chinezii de la noi ne-au trădat. Că e vorba de proprii noştri chinezi. Că ei ne-au trădat şi că prin ei China comunistă a fost ademenită în război împotriva noastră. Care ar fi atunci atitudinea noastră, a americanilor, faţă de cetăţenii noştri de origine chineză? Probabil că nici un chinez nu şi-ar mai arăta faţa pe străzile Americii. Şi nu ar fi destui stâlpi de iluminat şi copaci pentru a ne ocupa de ei. Imaginaţi-vă, deci, cum v-aţi simţi ! Ei bine, asta au simţit germanii faţă de evrei. Fuseseră atât de binevoitori cu ei: din 1905 încoace, după ce prima revoluţie comunistă eşuase în Rusia şi evreii trebuiseră să fugă de acolo, mai toţi luaseră calea Germaniei. Şi germanii le oferiseră azil, tratându-i chiar cu respect. Iar acum aceşti evrei vânduseră Germania pentru simplul motiv că doreau cu încăpăţânare Palestina, pentru a crea acolo un «stat evreu».

Nahum Sokolov, precum şi toate marile personalităţi pe care le ştiţi legate astăzi de sionism, în 1919, 1920, 1921, 1922 şi 1923 au scris în toate articolele lor (şi presa era plină de ele) că sentimentul antievreiesc din Germania a apărut numai după ce poporul german a aflat de intervenţiile evreieşti în scopul aducerii în război a Statelor Unite. Înşişi evreii au recunoscut acest lucru. Antievreismul german nu a apărut din cauză că germanii, în 1919, ar fi descoperit că un pahar cu sânge de evreu e mai gustos decât Coca-Cola sau decât berea müncheneză. Nu era nici vorbă, pe de altă parte, de vreun resentiment religios. Era ceva totalmente politic. Era ceva totalmente economic. Orice, dar nu religios. Nimănui nu-i păsa pe atunci în Germania de faptul că evreul merge acasă, trage storurile şi spune «Şema´Israel» în loc de «Tatăl Nostru». Resentimentele evreieşti mereu crescânde din Germania interbelică nu au avut drept cauză decât un singur lucru: germanii îi considerau pe evrei răspunzători de cumplita lor înfrângere militară.

Iar Primul Război Mondial a fost pornit împotriva Germaniei fără nici *un* motiv de care Germania să fie responsabilă. Germanii nu aveau nici o vină, decât pe aceea de a avea succes. Germanii creaseră o flotă puternică. Germanii creaseră comerţul mondial. Nu trebuie să uităm că pe vremea Revoluţiei franceze Germania era constituită din 300 de oraşe-stat, principate, ducate şi aşa mai departe. Trei sute de entităţi politice separate! Şi aceste entităţi, pe timpul lui Napoleon şi Bismarck, au fost reunite într-un stat unic, pentru ce în următorii 50 de ani Germania să devină una dintre marile puteri ale lumii. Marina germană o concura pe cea a Marii Britanii; comerţul şi afacerile germane erau de talie mondială; Germania surclasa pe oricine; Germania producea produsele *cele mai bune*. Şi care a fost rezultatul acestei stări lucruri? O conspiraţie între Anglia, Franţa şi Rusia pentru a demola Germania. Nu există un singur istoric pe lumea aceasta care să găsească un motiv plauzibil pentru care aceste trei state au decis să şteargă Germania de pe hărţi, din punct de vedere politic.

Să revenim la situaţia de după Primul Război Mondial. După ce descoperiseră că evreii purtau vina înfrângerii ţării lor, resentimente puternice s-au dezvoltat în rândul germanilor. Dar nici un fir de păr de pe capul vreunui evreu nu a fost atins. Profesorul Tansill de la Universitatea Georgetown (care a avut acces la multe documente ale Departamentului de Stat) citează un raport semnat Hugo Schönfedt, un evreu trimis de către Cordell Hull în 1933 în Germania, ca să inspecteze aşa-zisele lagăre de deţinuţi, în stare de perfectă sănătate şi pline de comunişti. E drept, mulţi dintre ei erau evrei, dar aceasta pentru că, întâmplător, la vremea respectivă, circa 98% din comuniştii Europei erau evrei. Tot în acele lagăre se mai aflau însă şi preoţi, şi miniştri, şi masoni, toţi bănuiţi de afiliaţii internaţionale...

Acum, nişte repere istorice strict necesare: în 1918-1919 comuniştii au preluat puterea în Bavaria pentru câteva zile. Rosa Luxemburg şi Karl Liebknecht, împreună şi cu alţi evrei, au reuşit să preia puterea guvernamentală pentru trei zile. De fapt, Kaiserul, când a încheiat războiul, a fugit în Olanda, deoarece bănuia că tocmai comuniştii vor prelua puterea în Germania şi că el va fi executat, aşa cum păţise Ţarul. Aşa că şi-a căutat refugiu în Olanda. Cum ameninţarea comunistă în Germania fusese în cele din urmă anihilată, evreii încercau să reintre în vechile posturi, însă germanii începură să lupte împotriva lor în toate modurile, deşi fără să se atingă de vreun fir de păr al vreunui evreu german. Lupta de atunci a germanilor împotriva evreilor era similară cu lupta noastră împotriva delincvenţilor de pe vremea Prohibiţiei. Nu era deci o luptă cu pistoale. Şi, nu uitaţi, la acea vreme existau între 80 şi 90 milioane de germani contra a numai 460.000 evrei. Numai 0,5% din populaţia Germaniei erau evrei. Şi, cu toate acestea, evreii erau cei care controlau presa, precum şi cea mai mare parte a economiei germane (profitaseră de context şi acţionaseră în momentul prăbuşirii mărcii, cumpărând practic tot ce se putea cumpăra)! Evreii au încercat să ascundă acest lucru: trădarea poporului german şi adevărata cauză a resentimentelor germane faţă de ei.

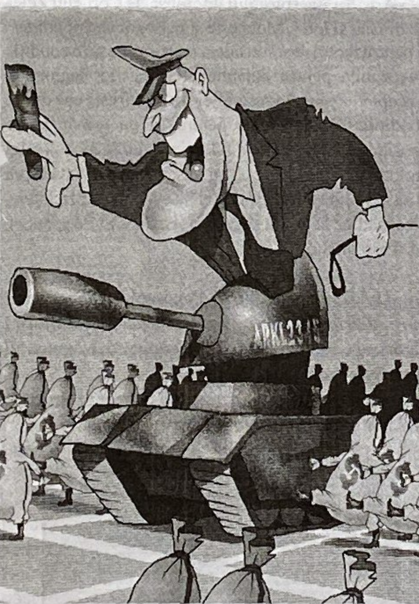
Germanii au demarat acţiuni împotriva evreilor, organizând o discriminare globală. Practic, evreii au fost îndepărtaţi din structurile nivelurilor sociale; aşa cum noi, americanii, i-am îndepărta de îndată pe chinezi, sau pe negri, sau pe catolici, sau pe oricine altcineva din ţară care ne-ar fi trădat inamicului nostru, punându-ne în faţa unei înfrângeri umilitoare.

După o vreme, evreii lumii au organizat o conferinţă la Amsterdam. În iulie 1933, evrei din toate colţurile lumii s-au reunit în acest oraş. Şi acei evrei au spus Germaniei: «Îl concediaţi pe Hitler şi instalaţi fiecare evreu în postul pe care-l deţinea, fie el comunist sau nu. Nu ne puteţi trata aşa. Şi noi, evreii din toată lumea, lansăm aici acest ultimatum împotriva voastră». Vă puteţi imagina ce au răspuns germanii...

Ce au făcut, atunci, evreii? După ce Germania refuzase să se predea ultimatumului evreimii mondiale, lucrările conferinţei de la Amsterdam au fost întrerupte şi Samuel Untermeyer, şeful delegaţiei americane şi preşedinte al conferinţei, a revenit în SUA! Aici, el a mers de la vapor direct la studiourile de radio CBS, de unde a rostit următoarele cuvinte: «Evreii din toată lumea declară azi Război Sfânt împotriva Germaniei. Ne aflăm, din această clipă, angajaţi într-un conflict sacru împotriva germanilor. Şi îi vom înfometa până se vor preda. Vom organiza un boicot mondial împotriva lor. Şi aceasta îi va distruge, deoarece ei depind de comerţul mondial, mai ales în afacerile de export». Era o realitate: două treimi din alimente Germania trebuia să le importe, pe baza a ceea ce Germania exporta. Implicit, deci, fără export, două treimi din germani ar fi pierit de foame. În această declaraţie, tipărită în *New-York Times* pe 7 august 1933, Untermeyer mai declara cu tot tupeul că «acest boicot va fi autoapărarea noastră. Chiar preşedintele Roosevelt ne-a recomandat această metodă în cadrul lui National Recovery Administration». Vă reamintesc că aceasta era entitatea aparţinând de programul New Deal şi care putea declara, în context juridic, un stat apt de a fi boicotat economic.

Imediat s-a instalat boicotul economic mondial al Germaniei, boicot atât de asiduu încât pe nici un raft de magazin al lumii nu mai puteai găsi un produs având inscripţionat «Made in Germany». Un membru al conducerii reţelei de magazine Woolworth mi-a mărturisit că, atunci, au trebuit să arunce în râu farfurii şi ceramică germană în valoare de milioane de dolari. Magazinele cu marfă germană erau la rândul lor boicotate şi cetăţenii pichetau cu pancarde pe care scria: «Hitleriştii» sau «Asasinii», aşa cum se face uneori în Sud. Într-un magazin Macy (reţea condusă, paradoxal, de familia evreiască Strauss) o femeie a găsit o pereche de ciorapi vechi de 20 ani, cu eticheta «Made in Germany». Imediat magazinul a fost boicotat şi pichetat de sute de cetăţeni cu pancarde antihitleriste!

În timp ce acestea se petreceau în lume, în Germania, repet, nimeni nu se atingea de un fir de păr al vreunui evreu. Nu exista suferinţă în rândul evreilor. Nu exista foamete. Nu erau crime. Nimic. Evident, germanii au spus: «Cine sunt aceste persoane care declară boicot împotriva noastră, ne

aduc oamenii în şomaj şi ne fac să ne îngheţe industria? Cine sunt ei, ca să ne facă aşa ceva?». Erau evident indignaţi. Unii au început să picteze zvastici pe magazinele evreilor. Lucru normal. De ce s-ar fi dus un german să-şi dea banii unui proprietar de magazin din aceeaşi etnie cu cei care îi înfometau ţara prin embargoul mondial, pentru a face Germania să îngenuncheze şi apoi să vină să-i dicteze cine să fie premierul sau cancelarul ei? Era ridicol. Boicotul mondial a mai continuat ceva timp. Dar de-abia în 1938, când un tânăr evreu polonez a împuşcat un diplomat german în ambasada Germaniei de la Paris, germanii au devenit într-adevăr duri cu evreii din Germania. Astfel au apărut vitrinele sparte, şi luptele de stradă, şi tot ce cunoaştem.

Acum, cu toate că nu-mi place cuvântul «antisemitism» (pe care-l consider un nonsens), dar întrucât dumneavoastră vă spune ceva, îl voi utiliza în continuare. După cum vedem, supremul motiv pentru care în Germania explodaseră antisemitismul şi resentimentele împotriva evreilor era responsabilitatea lor pentru izbucnirea Primului Război Mondial şi boicotarea mondială a Germaniei. Şi, în final, se vede că ei deveneau autorii celui de Al doilea Război Mondial, pentru că deja lucrurile nu mai puteau fi controlate şi era absolut necesar ca germanii şi evreii să-şi încrucişeze săbiile într-un război care avea să decidă o dată pentru totdeauna cine va supravieţui şi cine va pieri.

În acea perioadă trăiam în Germania şi ştiam că germanii considerau că Europa urma să fie sau creştină, sau comunistă; nu exista cale de mijloc. Şi germanii se deciseseră: aveau să încerce să menţină o Europa creştină, pe cât posibil. Şi au început reînarmarea. În noiembrie 1933, SUA au recunoscut oficial Uniunea Sovietică. URSS devenea foarte puternică şi Germania şi-a dat seama că «dacă nu suntem puternici, curând vine şi rândul nostru». Aşa cum azi în America noi spunem: «Dacă nu suntem puternici, curând vine şi rândul nostru». Şi guvernul nostru cheltuie 84 miliarde de dolari pentru apărare. Şi apărare împotriva cui? Apărare împotriva a 40.000 de evrei care au luat puterea la Moscova, după care, prin varii metode, au obţinut comanda în atâtea ţări ale lumii. (...)

Ce putem face noi azi, în pragul celui de Al Treilea Război Mondial? Dacă acţionăm rapid, poate salvăm nişte vieţi care ar putea fi ale fiilor noştri. Fiii dvs. ar putea fi chiar în seara aceasta chemaţi sub arme şi dvs. nu ştiţi, aşa cum englezii nu au ştiut în 1916, la Londra, că sioniştii făceau un târg cu cabinetul de război britanic pentru a le trimite cei mai buni copii să moară într-un război absurd, ca toate războaiele. Dar cine a ştiut de asta în SUA la vremea respectivă? Nimeni. Nimănui în SUA nu i se permitea să ştie asta. Dar cine a ştiut sigur? Preşedintele Wilson a ştiut. Colonelul House a ştiut. Alţi oameni din interior au ştiut. Mă întrebaţi dacă eu am ştiut? Ceva idei aveam, pentru că eram omul de legătură al lui Henry Morgenthau Sr., în 1912, în timpul campaniei când Wilson a fost ales, şi circulau zvonuri prin birouri, în vremea aceea. Eram omul de încredere al lui Morgenthau, care era preşedintele comitetului de finanţare, eram omul de legătură între el şi Rollo Wells, trezorierul. Deci am asistat la şedintele lor, cu preşedintele Wilson în capul mesei ; şi toţi ceilalţi erau acolo, şi îi auzeam cum îl bombardează pe preşedinte cu chestiunea impozitelor şi a situaţiei grave a lui Federal Reserve Bank, şi îi auzeam cum îl îndoctrinează pe preşedintele nostru cu teorii sioniste. Judecătorul Brandeis şi preşedintele erau acolo şi vorbeau, îi văd şi acum, aproape unul de altul, la fel de lipiţi ca degetele unei mâini. Preşedintele Wilson, când venise la discuţii să afle despre ce este vorba, era la fel de neştiutor ca un nou-născut. Aşa am fost noi, americanii, atraşi în Primul Război Mondial, în timp ce dormeam cu toţii. Ne-am trimis copiii în Europa, pentru a fi măcelăriţi. Şi pentru ce? Pentru ca evreii să-şi facă în Palestina «statul» lor! (...)

Dumneavoastră ştiţi ce fac evreii de Ziua Iertării, despre care credeţi că este aşa de sacră pentru ei? Eu ştiu, pentru că am fost unul dintre ei. Ceea ce spun nu este din auzite. Sunt aici să vă prezint *fapte*. În Ziua Iertării, ca evreu, intri la sinagogă şi rosteşti o rugă, singura rugă care te obligă să rămâi în picioare. Această rugă scurtă se repetă de trei ori; ea se numeşte *Kol Nidre*. Ruga se referă la un acord pe care-l faci în clipa aceea cu Atotputernicul Dumnezeu, în sensul că orice promisiune, declaraţie sau jurământ pe care-l vei face în următoarele 12 luni să fie nul şi neavenit. Jurământul nu va fi jurământ; promisiunea nu va fi promisiune. Acestea vor fi nimic. Cu atât mai mult cu cât Talmudul reaminteşte evreului ca, ori de câte ori va face o promisiune sau un jurământ, el să nu uite de legământul făcut sub *Kol Nidre* de Ziua Iertării, care îl scuteşte de respectarea lor. Deci cât de mult ne putem noi baza pe loialitatea lor? Ne putem baza pe loialitatea lor la fel de mult cât s-au bazat germanii pe loialitatea lor în 1916. Şi fără îndoială, noi, americanii, vom avea, mai devreme sau mai târziu, aceeaşi soartă pe care au avut-o germanii. Şi din aceleaşi motive.

(Traducerea s-a efectuat în Redacţie)

FLOR STREJNICU

"În urma rapidei epuizări a primei ediţii a acestei cărţi [apărute anul trecut], a ecourilor din presă şi a sugestiilor sau a observaţiilor pe care le-am primit, m-am hotărît nu doar la o suplimentare de tiraj, ci la tipărirea unei a doua ediţii, îmbunătăţite atît sub aspectul acurateţii redacţionale, cît şi sub acela al aparatului bibliografic.

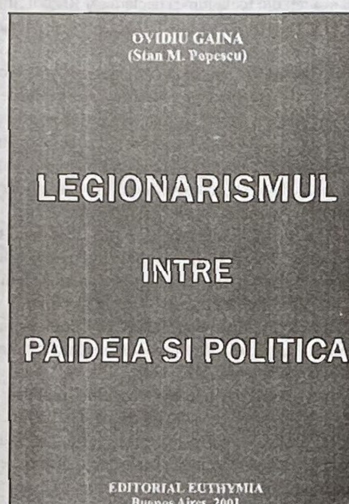
Am îndreptat unele mici scăpări sau inadvertenţe, am făcut cîteva adaosuri şi precizări, dar mai ales am adăugat la sfîrşitul volumului o amplă *Listă bibliografică a principalelor surse folosite* [pp. 323-328] (înregistrînd numai ediţiile consultate, cu cîteva excepţii pe care le-am socotit necesare orientării cititorului). Lista, structurată alfabetic, conţine date editoriale precise şi complete, aşa cum n-au putut fi indicate de fiecare dată în text.

Ilustraţia de la sfîrşitul volumului este, în această a doua ediţie, dată în policromie.

Mulţumesc tuturor celor care m-au sprijinit în realizarea acestei noi ediţii, la rîndul ei perfectibilă în viitor".

(Flor Strejnicu, *Creştinismul Mişcării Legionare*, ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Editura Imago, Sibiu, 2001, 336 pagini; am reprodus aici *Post-scriptum*-ul la "Precuvîntare" inclus în noua ediţie, p. 6)

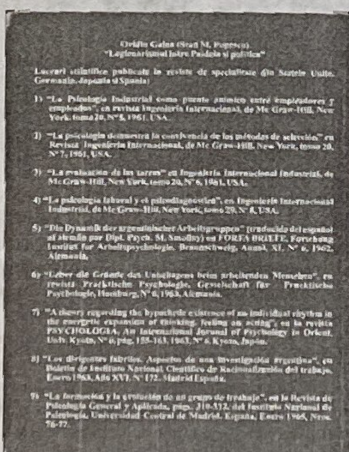

OVIDIU GĂINĂ

"Educaţia legionară este asemănătoare cu *paideia* aristocraţiei spirituale din Atena secolului V î. H. [secolul lui Pericle]. Superioritatea legionarismului asupra acestei *paideia* ateniene se revelează însă în caracterul lui profund creştin şi în aspectul anagogic. Aristocraţia ateniană n-ar fi decăzut dacă nu s-ar fi lăsat coruptă mai târziu, influenţată de viaţa plină de frivolităţi şi destrăbălări impuse de libertăţile pretinse şi practicate pe scară întinsă de democraţi, la îndemnul sofiştilor demagogi.

Aristocraţia spiritului introdusă de Corneliu Zelea Codreanu şi Ion I. Moţa este superioară vechii *paideia* şi pentru faptul de a considera martiriul ca pe o condiţie irevocabilă pentru autenticitatea trăirilor legionare. Acceptarea senină a suferinţei şi a morţii este una dintre condiţiile fundamentale pentru ca un român să se considere că face parte din Legiune, iar în mod paralel legionarii trebuie să se obişnuiască toţi cu o viaţă aspră şi să se oblige a fi severi cu ei înşişi în toate privinţele, începând de la ţinută şi gesturi (vezi *Pentru legionari*, ed. 1936, p. 362)".

(Ovidiu Găină [Stan M. Popescu], *Legionarismul între paideia şi politică. Fragmente din exil*, Editorial Euthymia, Buenos Aires, 2001, 83 pagini; fragmentul citat figurează la pp. 23-24)

Ovidiu Gaina (Stan M. Popescu)
"Legionarismul intre Paideia si politica"

Lucrari stiintifice publicate in reviste de specialitate din Statele Unite, Germania, Japonia si Spania:

1) "La Psicologia Industrial como puente anímico entre empleadores y empleados", en revista Ingeniería Internacional, de Mc Graw-Hill, New York, tomo 20, N° 5, 1961, USA.

2) "La psicologia demuestra la conveniencia de los métodos de selección" en Revista Ingeniería Internacional, de Mc Graw-Hill, New York, tomo 20, N° 7, 1961, USA.

3) "La evaluación de las tareas" en Ingeniería Internacional Industrial, de Mc Graw-Hill, New York, tomo 20, N° 6, 1961, USA.

4) "La psicologia laboral y el psicodiagnostico", en Ingeniería Internacional Industrial, de Mc Graw-Hill, New York, tomo 20, N° 8, USA.

5) "Die Dynamik der argentinischer Arbeitsgruppen" (traducido del español al alemán por Dipl. Psych. M. Smolky) en FORFA BRIEFE, Forschung Institut für Arbeitspsychologie, Braunschweig, Anno XI, N° 6, 1962, Alemania.

6) "Ueber die Gründe des Unbehagens beim arbeitenden Menschen", en revista Praktische Psychologie, Gesellschaft für Praktische Psychologie, Hamburg, N° 6, 1963, Alemania.

7) "A theory regarding the hypothetic existence of an individual rhythm in the energetic expansion of thinking, feeling an acting", en la revista PSYCHOLOGIA, An International Journal of Psychology in Orient, Univ. Kyoto, N° 6, pág. 155-163, 1963, N° 6, Kyoto, Japón.

8) "Los dirigentes fabriles. Aspectos de una investigación argentina", en Boletín de Instituto Nacional Científico de Racionalización del trabajo, Enero 1963, Año XVI, N° 172. Madrid España.

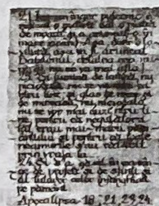
9) "La formación y la evolución de un grupo de trabajo", en la Revista de Psicología General y Aplicada, págs. 310-312, del Instituto Nacional de Psicología, Universidad Central de Madrid, España, Enero 1965, Nros. 76-77.

Împărăţia răului:

NEW AGE

Originile, istoricul, doctrina şi consecinţele sale din perspectivă ortodoxă

Preot DAN BĂDULESCU

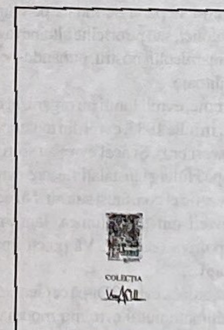

Christiana

DAN BĂDULESCU

"Din viziunea utopică milenaristă a mişcării *New Age* decurge şi noua concepţie paradisiacă asupra omului şi societăţii. Astfel, [...] se face propagandă pentru non-violenţă, pace, sănătate, salvarea mediului, stil de viaţă «solidar» [...] De bună seamă, în calitate de creştini ortodocşi, nu putem fi decît de acord cu astfel de obiective [...] Dar în privinţa motivaţiilor, scopului şi mijloacelor folosite, drumurile noastre se separă radical. Pentru creştinul ortodox, cadrul firesc de evoluţie spirituală se află în Biserică şi nicidecum în afara ei. Creştinul trăieşte «în lume», dar esenţial nu este «din lume». Unghiul din care se priveşte problema şi axiologia creştină diferă fundamental de cele *new-age*-iste, de tip neo-gnostic şi neo-păgîn, opuse făţiş creştinismului şi Bisericii.. Omul creştin ştie că are datoria de a fi preot, prooroc şi împărat al creaţiei, al cosmosului, dar împărat în acest sens înseamnă slujitorul (nu robul) acestora. Dacă creştinii sunt mădulare în trupul mistic al lui Hristos, Biserica, la rîndul lor *new-age*-iştii au căutat o formă de conlucrare eficientă pentru realizarea scopurilor propuse. Iarăşi, eficienţa, randamentul, pragmatismul occidentalilor în cele lumeşti (lucru necondamnabil în sine) şi-au spus cuvîntul prin autoarea Marilyn Ferguson, care a lansat noţiunea de «conspiraţie» mondială [*cf.* cartea *The Aquarian Conspiracy*, 1980]".

(Pr. Dan Bădulescu, *Împărăţia Răului: New Age. Originile, istoricul, doctrina şi consecinţele sale din perspectivă ortodoxă*, Editura Christiana, Bucureşti, 2001, 316 pagini; aici am citat de la pp. 20-21)

O NOUĂ COLECȚIE LA EDITURA NEMIRA: "ALFA & OMEGA"

Cine, în afară de Hristos, ar fi putut spune despre sine că este "Alfa și Omega" – *începutul* și, totodată, *sfîrșitul*?

Cine altcineva ar fi putut întruchipa "piatra cea din capul unghiului" – fundamentul oricărui fapt spiritual din lumea creștină de două ori milenară?

Cine altcineva ar fi putut fi "ieri și azi și în veci același" – adevăr neclintit și de viață dătător?

Iată de ce Editura Nemira (care de curînd a împlinit 10 ani de existență) a socotit că se cade să susțină o colecție de carte religioasă, bazată pe experiența teologiei românești moderne (din păcate, destul de puțin cunoscute) și nu numai.

Ce conține **Colecția "Alfa & Omega"**?

De la ***scrieri fundamentale*** ale teologiei patristice la ***noi interpretări*** în duhul Adevărului revelat; de la ***materiale didactice*** care vin în sprijinul actului pedagogic curent la ***literatură creștină*** clasică sau inedită; de la ***ghiduri*** ale mănăstirilor din România la ***cursuri*** pentru facultăți și seminarii teologice; de la ***predici*** cu valoare exemplară la ***eseu*** filosofico-teologic – toate genurile expresiei vechi sau moderne a credinței se regăsesc în această Colecție, adresată nu doar lumii teologice, ci unui public creștin cît mai larg.

Părintele Ene Braniște, cel mai mare liturgist român; părintele Petre Vintilescu, faimosul profesor teolog; Mitropolitul Irineu Mihălcescu, arhiereul cărturar; părintele profesor Dumitru Gh. Popescu, pînă mai ieri decanul Facultății de Teologie din București; părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa, sacerdotul dizident din timpul comunismului; Sfîntul Antim Ivireanul, *ierarhul martir*; sau de pe alte meleaguri: Konstantin Leontiev, Sfîntul Ioan Cassian (un străromân), Carl Schmitt, Giovanni Papini sau Maria Corelli – iată doar o scurtă listă de autori ce vor putea fi citiți în ediții subsumate noii Colecții.

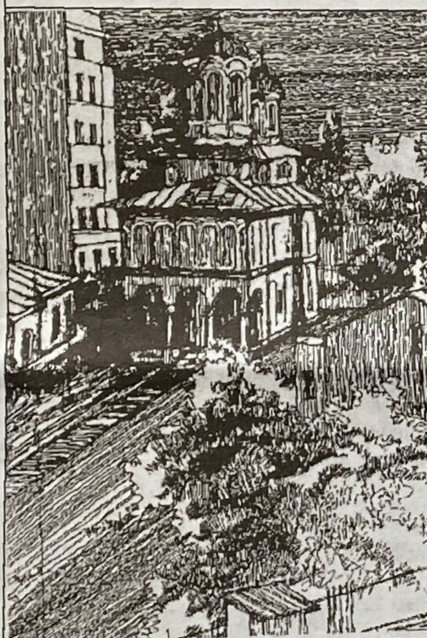
Ținuta grafică elegantă, originalitatea și nivelul îngrijit al scriiturii, traducerile impecabile și redactările migăloase vor fi garanția unei lecturi deopotrivă utile și plăcute.

La Tîrgul de Carte "Bookarest 2001", de la sfîrșitul lunii mai, Editura Nemira a lansat prima carte a Colecției "Alfa & Omega": **Pr. Prof. Petre Vintilescu, *Istoria Liturghiei în primele 3 veacuri*** – cea mai completă și documentată analiză românească a acestei teme. De altfel, stilul și seriozitatea științifică ale "celui mai de seamă istoric al fenomenului liturgic" sînt evidențiate și în prefața întocmită de Pr. Prof. Dr. Dumitru Gh. Popescu.

La Tîrgul de Carte "Gaudeamus" (principala manifestare românească a toamnei editoriale), ce se va desfășura în această lună la București, printre noile titluri ale Editurii Nemira va figura, în noua colecție creștină, și un volum purtând semnătura **Părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa, *Războiul întru Cuvînt*** (a cărui scurtă prezentare o oferim mai jos).

"Alfa & Omega" cheamă, prin intermediul cărții de suflet ziditoare, spre lumina cea neapusă a Revelației iudeo-creștine; o Colecție care conferă transparență lumii acesteia, întrezărind-o perpetuu pe cea eternă.

Răzvan BUCUROIU
(coordonatorul Colecției "Alfa & Omega")

Biserica Enei din București, a cărei demolare, la 1 mai 1977, a declanșat campania de protest a Părintelui Calciu

RĂZBOIUL ÎNTRU CUVÎNT AL PĂRINTELUI GH. CALCIU

«Singura șansă de supraviețuire a creștinismului răsăritean este aceea a unui război întru Cuvînt. Soluția noastră e aceea a lui Calciu-Dumitreasa...», afirmase pe la începutul anilor '80, regretatul N. Steinhardt (*Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 417).

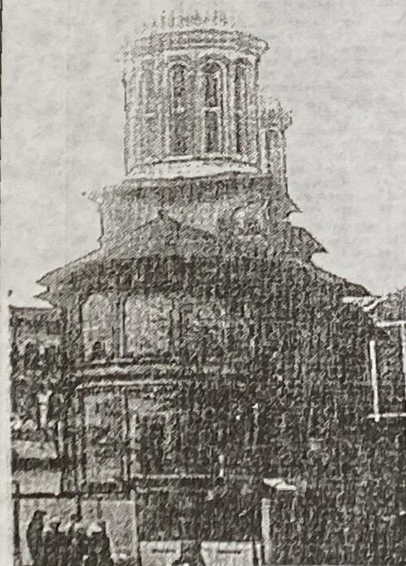
Noul volum al **Părintelui Gh. Calciu**, proaspăt apărut la Editura Nemira (colecția "Alfa & Omega"), împrumută, ca titlu editorial, sintagma monahului de la Rohia. Îngrijit și prefațat de Răzvan Codrescu, volumul ***Războiul întru Cuvînt*** reunește texte mărturisitoare (predici, scrisori deschise, interviuri, prefețe) ce marchează traseul unei lupte duhovnicești de aproape un sfert de secol (1977-2000), de la protestul împotriva dărîmării Bisericii Enei (1 mai 1977) pînă la cea de-a șaptea ediție Romfest (București-Sibiu, 11-15 octombrie 2000).

În toate demersurile și scrierile sale de angajament public, preotul și omul de dreapta Gh. Calciu se raportează cu precădere la *tineri*, iar mesajul său creștin este indisolubil legat de mesajul *național*, în duhul celei mai pure ortodoxii. Mărturisitor neabătut al tradițiilor și valorilor creștinismului răsăritean atît sub cerul României comuniste de ieri, cît și sub cel al Americii secularizate de azi, autorul *Cuvintelor către tineri* păstrează el însuși, la 75 de ani, o mobilitate fizică și o prospețime lăuntrică ce întruchipează parcă în sintagma realității curente fabuloasa paradigmă a "tinereții fără bătrînețe".

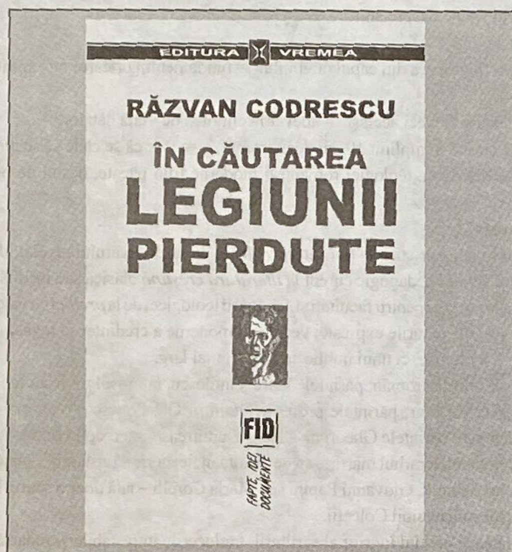
Noul volum, însumînd 150 de pagini*, aduce în fața generației de azi nu doar un episod "istoric" de rezistență anticomunistă în numele lui Hristos, ci în egală măsură o pildă vie de îndrăzneală și trezvie creștină "la zi", care nu eludează nici una dintre provocările majore ale lumii actuale, nu de la înălțimea unei teologii savante, ci de la aceea a unei slujiri exemplare, care ia pieptiș vremurile și le trage cu sine spre lumina neînserată a Zilei a Opta.

---

* Volumul are următoarea structură: Notă asupra ediției, "Portret de cruciat" (prefață de Răzvan Codrescu), **Cuvintele către tineri** ("Chemare", "Să zidim biserici!", "Cer și pământ", "Credință și prietenie", "Preoția și suferința omenească", "Despre moarte și înviere", "Iertarea", "Cuvântul suplimentar către tinerii teologi") rostite în 1978 (dar și, pentru prima oară în volum, "Noul cuvânt către tineri" din 1998), ***Addenda*** (scrisorile Părintelui Calciu către C.I.E.L. și Papa Paul II din 1978, prefața la volumul *Pitești* de D. Bacu, trei interviuri acordate după 1990 pentru *Puncte cardinale*, Radio România Actualități și tinerii monahi de la Mănăstirea Petru-Vodă, o scrisoare deschisă către Senatul Universității București din 1998 (cu privire la manifestările religioase în spațiul universitar), prefața volumului *Romfest 2000* și o anexă documentară privitoare la acesta.

ÎN CĂUTAREA LEGIUNII PIERDUTE

ARGUMENT

Am adunat în cartea de faţă, la solicitarea Editurii Vremea, o parte din paginile pe care le-am consacrat, în ultimii zece ani, controversatei probleme a legionarismului, atît ca *fapt istoric*, cît şi ca *provocare actuală*.

Unele texte au rămas în forma lor iniţială (cîteva regăsindu-se şi-n ţesătura altor volume), altele au fost revizuite şi adăugite, mai ales sub raport bibliografic. Micul articol-eseu "Taina jertfei" (apărut mai întîi în *Puncte cardinale*, anul VI, nr. 1/61, ianuarie 1996, p. 1) a fost aici considerabil dezvoltat, transformîndu-se într-un studiu monografic (cel mai complet de pînă azi, din cît am cunoştinţă) despre Moţa şi Marin în contextul românesc şi european al epocii. Textul despre Radu Gyr (destinat să prefaţeze o ediţie străină – încă nedefinitivată – a poeziei sale) vede acum pentru prima oară lumina tiparului.

Am împărţit materia în două secţiuni ce se impuneau aproape de la sine: una inevitabil mai extinsă, "Repere istorice" (dar şi istoriografice, după cum se va vedea), cealaltă mult mai redusă, "Polemici actuale" (aici problema legionară fiind discutată în cadrul mai larg al coagulării unei noi drepte creştine româneşti, deocamdată firavă şi neconvingătoare). Am socotit util să adaug, pentru cei eventual interesaţi, şi un "Dosar bibliografic" (care acoperă, dar şi depăşeşte bibliografia de bază a acestei cărţi).

Încerc, şi pe această cale, să provoc o abordare onestă şi destresată a unei factologii şi problematici complexe, convins că legionarismul a avut şi mari păcate, dar şi mari virtuţi, şi că el este în orice caz – fie că ne place, fie că nu – inseparabil legat de istoria şi spiritualitatea românească a secolului XX. Fără să-l consider reiterabil ca atare, cred că sîntem datori cu corecta lui evaluare, acordîndu-i importanţa pe care o reclamă orice mare *lecţie* a Istoriei. Dincolo de orice angajament ideologic, proporţiile martirajului legionar – pe scena politică, pe front, în lagăre, în închisori – ar trebui să constituie o problemă de conştiinţă naţională şi creştină, mai ales într-o vreme dezafectată ca a noastră, cînd nimeni nu şi-ar mai da viaţa pentru nimic...

Pe de altă parte, sper că, adunate la un loc, aceste texte vor convinge pe orice cititor rezonabil şi onest, român sau neromân, că eu nu sînt (cum "mi s-a strigat" prin presă sau pe aiurea) nici un apologet necondiţionat al vechiului legionarism, nici un propagandist insidios al nu ştiu cărui legionarism actual. Desigur, este doar o speranţă între altele, pentru că altminteri m-am dezvăţat demult să mai pun la inimă strîmbătăţile unei vremi atît de precare, ceea ce m-a şi determinat să includ, la finalul acestei cărţi, o mărturisire cu caracter mai personal (*De Deo et de mortuis*), cu care m-am simţit dator măcar faţă de o anumită parte din cititorii mei, mulţi sau puţini cîţi sînt.

(Răzvan Codrescu, *În căutarea Legiunii pierdute*, Ed. Vremea, Col. "Fapte, Idei, Documente", Bucureşti, 2001, pp. 5-6)

☺😐☹ **puncte de vedere** ☺😐☹ **puncte de vedere** ☺😐☹

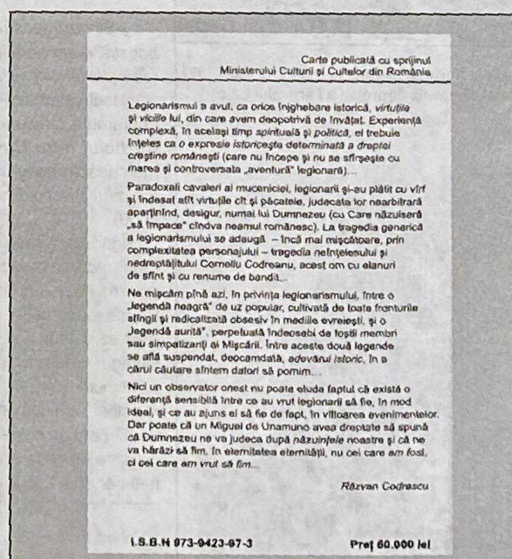
"De ce nu place Răzvan Codrescu? De ce mulţi îl evită? Să vedem motivele. Unu: fiindcă s-a ocupat serios şi temeinic de Mişcarea Legionară. Doi: fiindcă studiul său nu a fost o simplă informare şi relatare, ci a exprimat un ataşament sincer, vrând să înlăture clişeele şi «confortul» unei gândiri denigratoare. Trei: fiindcă din acest ataşament s-a născut o privire foarte severă împotriva stângii. Patru (poate singurul motiv real): fiindcă este redactor-şef la *Puncte cardinale*, publicaţie unde, de-a lungul vremii, au apărut şi lucruri exagerate sau pripite.

Cu toate acestea, el continuă să scrie. După volumele *Spiritul dreptei*, *Exerciţii de reacţionarism* şi *De la Eminescu la Petre Ţuţea*, noua sa carte, apărută la Editura Vremea din Bucureşti, se intitulează destul de provocator *În căutarea Legiunii pierdute*, ceea ce, cu siguranţă, îi va menţine adversarii şi chiar îi va înmulţi. De ce nu se mai astâmpără Codrescu ăsta? Ce vrea?!... Numai că «fantomele» trecutului, a căror înviere i se poate reproşa, nu sunt neapărat strigoi, ci personaje ale istoriei noastre, cu bune şi cu rele, care în actualul context pot să readucă măcar o briză a patosului supraindividual.

Autorul scrie despre Codreanu, Moţa şi Marin, despre poezia lui Radu Gyr, el este deci un înotător împotriva curentului, şi oferă la sfârşitul cărţii o consistentă bibliografie a problematicii de dreapta. Nu în ultimul rând, pentru a se explica în faţa acelora cu care a polemizat, precizează într-o notă finală: «Mai întâi trebuie spus că pe d-l H. R. Patapievici eu l-am respectat şi continui să-l respect ca pe un intelectual autentic şi ca pe o mare conştiinţă tragică, chiar dacă mi s-a întâmplat să mă delimitez, în mai multe rânduri, de anumite idei sau excese de limbaj ale domniei-sale. N-am mai nimic să-i imput d-lui Patapievici în ce priveşte critica lumii româneşti contemporane sau a tradiţionalismului prost...»

Fără îndoială, problema e ca, detestând prezentul, să nu te umple scârba faţă de trecut, şi mai ales faţă de *tot* trecutul. Este ceea ce Răzvan Codrescu combate, afirmând că dincolo de imanenţa poporului există şi o *transcendenţă a neamului* conexată la Dumnezeu". (*D. S.*)

(Text apărut în *Aldine*, anul VI, nr. 288, sâmbătă 20 octombrie 2001, p. I, sub titlul "În căutarea Legiunii pierdute")

Carte publicată cu sprijinul
Ministerului Culturii şi Cultelor din România

Legionarismul a avut, ca orice înjghebare istorică, *virtuţile* şi *viciile* lui, din care avem deopotrivă de învăţat. Experienţă complexă, în acelaşi timp *spirituală* şi *politică*, el trebuie înţeles ca *o expresie istoriceşte determinată a dreptei creştine româneşti* (care nu începe şi nu se sfîrşeşte cu marea şi controversata „aventură" legionară)...

Paradoxali cavaleri ai mucenicieí, legionarii şi-au plătit cu vîrf şi îndesat atît virtuţile cît şi păcatele, judecata lor nearbitrară aparţinînd, desigur, numai lui Dumnezeu (cu Care năzuiseră „să împace" cîndva neamul românesc). La tragedia generică a legionarismului se adaugă – încă mai mişcătoare, prin complexitatea personajului – tragedia *neînţelesului* şi *nedreptăţitului* Corneliu Codreanu, acest om cu elanuri de sfînt şi cu renume de bandit...

Ne mişcăm pînă azi, în privinţa legionarismului, între o „legendă neagră" de uz popular, cultivată de toate fronturile stîngii şi radicalizată obsesiv în mediile evreieşti, şi o „legendă aurită", perpetuată îndeosebi de foştii membri sau simpatizanţi ai Mişcării. Între aceste două legende se află suspendat, deocamdată, *adevărul istoric*, în a cărui căutare sîntem datori să pornim...

Nici un observator onest nu poate eluda faptul că există o diferenţă sensibilă între ce au vrut legionarii să fie, în mod ideal, şi ce au ajuns ei să fie de fapt, în vîltoarea evenimentelor. Dar poate că un Miguel de Unamuno avea dreptate să spună că Dumnezeu ne va judeca după *năzuinţele* noastre şi că ne va hărăzi să fim, în eternitatea eternităţii, nu cei care *am fost*, ci cei care *am vrut să fim*...

Răzvan Codrescu

I.S.B.N 973-9423-97-3 Preţ 60.000 lei

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 251100996517509

Gabriel CONSTANTINESCU (director),
Răzvan CODRESCU (redactor şef),
Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR, Florea TIBERIAN
Adresa Redacţiei: 2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L. Printing Company